

МИНИСТЕРСТВО НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ И
БЛАГОУСТРОЙСТВОТО

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„РЕГИОНИ В РАСТЕЖ“ 2014-2020 Г.

НАСОКИ ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ
по процедура на директно предоставяне
на безвъзмездна финансова помощ

Приоритетна ос 1: „Устойчиво и интегрирано градско развитие“

Наименование на процедурата: **BG16RFOP001-1.001** „ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ИНТЕГРИРАНИ ПЛАНОВЕ ЗА ГРАДСКО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И РАЗВИТИЕ“

Конкретни бенефициенти:

Общините на 39 града от 1-во до 3-то йерархично ниво от националната полицентрична система

Краен срок за кандидатстване: август 2015 г.

септември 2015 г.

ноември 2015 г.

Област на интервенция	13, 14, 43, 44, 51, 52, 54, 55, 72, 85, 89, 90
Форма на финансиране	01
Територия	01, 02
Териториални механизми за изпълнение	02
Код по местонахождение	BG

София, април 2015 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

1. ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „РЕГИОНИ В РАСТЕЖ” 2014-2020 Г.....	4
1.1. ВЪВЕДЕНИЕ.....	4
1.2. ИНСТИТУЦИОНАЛНА РАМКА ЗА ПРИЛАГАНЕ НА НАСТОЯЩАТА ПРОЦЕДУРА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ.....	5
1.3. ПРИОРИТЕТНА ОС 1 „УСТОЙЧИВО И ИНТЕГРИРАНО ГРАДСКО РАЗВИТИЕ”.....	5
2. ПРОЦЕДУРА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ: “ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ИНТЕГРИРАНИ ПЛАНОВЕ ЗА ГРАДСКО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И РАЗВИТИЕ”.....	7
2.1. ПРОЦЕДУРА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОЦЕДУРАТА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ.....	9
3. ОБЩ РАЗМЕР НА ФИНАНСОВИТЕ СРЕДСТВА ПО ПРОЦЕДУРАТА ЗА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ	9
4. ПРАВИЛА ПО НАСТОЯЩАТА ПРОЦЕДУРА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ	13
4.1 Правила по отношение на проекти, генериращи нетни приходи	18
4.2 Режим на държавни помощи.....	19
4.3 Хоризонтални политики	22
4.3.1 Устойчиво развитие	22
4.3.2 Равни възможности и недопускане на дискриминация, равенство между половете	24
4.4 Правила за допустимост по настоящата процедура	24
4.4.1 Допустими кандидати	24
4.4.2 Допустими партньори	24
4.4.3 Изпълнители от страна на бенефициента.....	25
4.5 Допустими и недопустими разходи.....	49
4.5.1 Допустими разходи: разходи, които се признават при отпускане на безвъзмездна финансова помощ ..	49
4.5.2 Недопустими разходи.....	53
5. НАЧИН НА КАНДИДАТСТВАНЕ И ПРОЦЕДУРА НА ОЦЕНКА НА ПРОЕКТНИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ	54
5.1. Списък на документите за кандидатстване по настоящата процедура	54
5.2. Как и къде се кандидатства	61
5.3. Подаване на проектните предложения.	61
5.4. Краен срок за кандидатстване	62
5.5. Допълнителна информация	62
6. ОЦЕНКА НА ПРОЕКТНИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ.....	63
7. ИЗДАВАНЕ НА РЕШЕНИЕ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ И ОБЩИ ПРАВИЛА ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО ИМ.....	64
7.1. Уведомяване относно решението на управляващия орган	64
7.2. Условия, приложими към изпълнението на проектните предложения, след решението на управляващия орган за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ	64
8. СПИСЪК НА ПРИЛОЖЕНИЯТА	66

Списък на съкращенията

БФП	Безвъзмездна финансова помощ
ВЕИ	Възобновяеми енергийни източници
ЕК	Европейска комисия
ЕО	Екологична оценка
ЕС	Европейски съюз
ЕСИФ	Европейски структурни и инвестиционни фондове
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗДДС	Закон за данък върху добавената стойност
ЗДП	Закон за държавните помощи
ЗЕЕ	Закон за енергийната ефективност
ЗЗТ	Закон за защитените територии
ЗИД	Закон за изменение и допълнение
ЗОП	Закон за обществените поръчки
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗУЕС	Закон за управление на етажната собственост
ЗУТ	Закон за устройство на територията
КСС	Количествено-стойностна сметка
МК	Министерство на културата
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
НКПР	Национална концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025 г.
НПРД	Национална приоритетна рамка за действие за Натура 2000
ОВ	Официален вестник на ЕС
ОВОС	Оценка на въздействието върху околната среда
ОЛАФ	Европейска служба за борба с измамите.
ОПРР	Оперативна програма "Региони в растеж" 2014-2020
ОС	Оценка за съвместимост на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони
ПМС	Постановление на Министерски съвет
ПОС и ПИК	Политика по околна среда и Политика по изменение на климата
ПУДОС	Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда е юридическо лице
СМР	Строително-монтажни работи
TEN-T	Трансевропейска транспортна мрежа

1. ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „РЕГИОНИ В РАСТЕЖ” 2014-2020 Г.

1.1. Въведение

Оперативната програма „Региони в растеж” 2014-2020 (ОПРР 2014-2020) представлява единна оперативна програма за цялата територия на България и е насочена към постигане на растеж и заетост в българските региони. ОПРР 2014-2020 е разработена в съответствие със стратегията на ЕС за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж (Европа 2020). Също така, ОПРР 2014-2020 е част от Споразумението за партньорство на Република България за програмния период 2014-2020 г., и е в съответствие с Националната програма за развитие България 2020, с Националната програма за реформи, с Националната стратегия за регионално развитие 2012-2022 г., с Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025 г. (НКПР), с Териториален дневен ред на ЕС 2020, със стратегията на ЕС за Дунавския регион. В този по-широк контекст всички действия, предвидени в рамките на ОПРР 2014-2020, ще включват приоритетите на Общността, които подкрепят икономическото, социалното и териториалното сближаване, както и опазване качеството на околната среда.

ОПРР 2014-2020 е интегрирана оперативна програма, насочена към постигане на целите на градската политика в България и подкрепа за най-силно засегнати от бедност периферни райони и допринасяща за регионалните измерения на секторните политики, включени в Споразумението за партньорство. Основен принцип на програмата е прилагането на интегриран териториален подход. Нуждата от този подход се обуславя от регионалните различия между България и средностатистическите региони на ЕС и от напредналия процес на развитие в посока София и 6-те най-големи града, което в дългосрочен план води до сериозни неравенства в страната, неизползване на потенциала на територията и увеличена миграция към големите центрове и други страни от ЕС.

ОПРР 2014-2020 е насочена към изпълнение на следните тематични цели съгласно Общия Регламент №1303/2013: Тематична цел 4 „Подкрепа за преминаването към нисковъглеродна икономика във всички сектори”, Тематична цел 6 „Съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност”, Тематична цел 7 „Насърчаване на устойчив транспорт и премахване на участъците с недостатъчен капацитет във всички ключови мрежови инфраструктури”, Тематична цел 9 „Насърчаване на социалното приобщаване, борба с бедността и всяка форма на дискриминация” и Тематична цел 10 „Инвестиции в образованието, обучението, включително професионално обучение за придобиване на умения и ученето през целия живот”.

 Стратегията на ОПРР 2014-2020 е за постигане на териториален и интегриран подход при реализирането на инвестициите, чрез подкрепа на политиката за градско развитие, подкрепа за най-силно засегнати от бедност периферни райони и секторни приоритети от регионално значение.

ОП „Региони в растеж” 2014-2020 г. ще бъде изпълнена посредством осем приоритетни оси, както следва:

- Приоритетна ос 1: Устойчиво и интегрирано градско развитие
- Приоритетна ос 2: Подкрепа за енергийна ефективност в периферни географски райони най-силно засегнати от бедност
- Приоритетна ос 3: Регионална образователна инфраструктура
- Приоритетна ос 4: Регионална здравна инфраструктура
- Приоритетна ос 5: Регионална социална инфраструктура
- Приоритетна ос 6: Регионален туризъм
- Приоритетна ос 7: Регионална пътна инфраструктура
- Приоритетна ос 8: Техническа помощ

1.2. Институционална рамка за прилагане на настоящата процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ

Управляващ орган на ОПРР 2014-2020 е Главна дирекция „Програмиране на регионалното развитие” в Министерство на регионалното развитие и благоустройството. Управляващият орган носи отговорност за управлението на ОПРР, съгласно Регламент (ЕС) № 1303/2013 г. и Решение на Министерския съвет № 792/ 17.12.2013 г.

Междинни звена на ОПРР 2014-2020 съгласно чл. 123 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 г. са общините на 39 града от 1-во до 3-то йерархично ниво от националната полицентрична система, изброени в т.4.4.5, на които са делегирани права за избор на операции съгласно чл. 7 от Регламент (ЕС) №1301/2013.

Комитетът за наблюдение на ОПРР 2014-2020 одобрява критериите за избор на операции по ОПРР 2014-2020, осъществява наблюдение, одобрява корективни мерки и изпълнява други функции, произтичащи от Регламент (ЕС) № 1303/2013 г. и ПМС №79 /10.04.2014 г.

Сертифициращ орган е Дирекция “Национален фонд” на Министерство на финансите съгласно Решение на Министерския съвет № 792/ 17.12.2013 г. Съгласно чл.126 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 г., Сертифициращият орган е отговорен за изготвянето и изпращането до Комисията на заявления за плащане и удостоверяването, че те са продукт на надеждни счетоводни системи, основават се на проверими разходооправдателни документи и са били подложени на проверки от управляващия орган.

Одитен орган е Изпълнителна агенция „Одит на средствата от Европейския съюз”. Съгласно чл. 127 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 г., Одитният орган е отговорен за извършването на одити на правилното функциониране на системите за управление и контрол на оперативната програма, както и на подходяща извадка от операции въз основа на декларираните разходи.

Централното координационно звено е структурата, която координира и следи изпълнението на целите на Договора за партньорство на Република България за програмния период 2014-2020 г. в процеса на усвояване на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове в страната. Тази функция се осъществява от дирекции: „Програмиране на средствата от Европейския съюз”, „Мониторинг на средствата от Европейския съюз” и „Информация и системи за управление на средствата от Европейския съюз” на Министерския съвет

1.3. Приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие”

Процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ **BG16RFOP001-1.001 „Изпълнение на Интегрирани планове за градско възстановяване и развитие”** се реализира в рамките на приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие” на ОПРР 2014-2020.

Приоритетна ос 1 ще се изпълнява в съответствие с чл. 7 от Регламент (ЕС) №1301/2013 относно Европейския фонд за регионално развитие и специални разпоредби по отношение на целта „Инвестиции за растеж и работни места”, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1080/2006.

Приоритетната ос подкрепя модела на умерен полицентризъм, дефиниран в НКПР 2013-2025. Моделът определя пространствена политика, която стимулира основните центрове на растеж на регионално ниво – 10 града като двигатели на растеж и мрежа от балансиращи средни градове, които имат съществена роля за предоставяне на основни услуги за населението, за привличане на инвеститори и създаване на възможности за работа в/или близо до градовете, където хората живеят постоянно.

В тази връзка, Приоритетната ос включва широк набор от допустими инвестиции. Концентрация се постига чрез фокусиране в допустимите градове и по-конкретно в рамките на зоните на въздействие на съответните Интегрирани планове за градско възстановяване и развитие (ИПГВР). Инвестициите в административни и жилищни сгради, както и на студентски общежития ще доведе по по-висока енергийна ефективност и ще допринесе пряко за

намаляване на крайното енергийно потребление в домакинствата и подобряване на мобилността на хората с увреждания, и косвено върху намаляване на парниковите газове. Чрез поддържане на градска транспортна система от различни видове екологосъобразни превозни средства ще бъде постигнато балансирано разделение и ще се намали отрицателното влияние върху околната среда. За да се създаде привлекателна градска среда ще се финансират конкретни инвестиции, насочени към определени градски райони, физическото им обновяване и благоустройство. Интервенциите в зони с потенциал за икономическо развитие ще дадат импулс за съживяване на местните икономики, запазване на съществуващите и създаване на нови работни места. Чрез осигуряването на подходяща социална инфраструктура ще се постигне интеграция на уязвими и други групи в неравностойно положение. Развитието на културния живот и инфраструктура в градовете ще допринесе за социалното включване и ще повиши качеството на живот на хората, живеещи в тях. Обновяването на материалната база на образователната инфраструктура ще доведе до цялостно подобряване на учебния процес, ще улесни въвеждането на нови методи на обучение, които да повишат и задържат интереса на учениците и ще се отрази благоприятно на мотивацията им за по-добра активност при усвояване на знанията и реализацията им на пазара на труда.

ИПГВР целят да се постигне синергичен ефект от координираното изпълнение на различни местни секторни политики и инвестиции на териториално ниво, така че цялостното решение да надхвърли добавената стойност, която би се получила ако тези политики и инвестиции биха били изпълнени по отделно. Поради тази причина приоритетната ос е насочена едновременно към няколко тематични цели (*Тематична цел 4 „Подпомагане на преминаването към нисковъглеродна икономика във всички сектори“, Тематична цел 6 „Съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност“, Тематична цел 9 „Насърчаване на социалното приобщаване, борба с бедността и всяка форма на дискриминация“, Тематична цел 10 „Инвестиции в образованието, обучението, включително професионално обучение за придобиване на умения и ученето през целия живот“*), така че да се направи възможно изпълнението на ИПГВР и да се постигне максимална интеграция на интервенциите на територията на градовете, а оттам и насърчаване на растежа и заетостта.

Приоритетната ос е насочена към изпълнението на следните инвестиционни приоритети:

- **Инвестиционен приоритет 1** „Предоставяне на подкрепа за енергийната ефективност, за интелигентното енергийно управление и за използването на възобновяема енергия в публичната инфраструктура, включително в обществените сгради, и в жилищния сектор“;
- **Инвестиционен приоритет 2** „Насърчаване на стратегии за нисковъглеродно развитие във всички видове територии, по специално в градските райони, включително насърчаване на устойчива мултимодална градска мобилност и мерки за приспособяване, свързани със смекчаването на изменението на климата“.
- **Инвестиционен приоритет 3** „Предприемане на действия за подобряване на градската среда, ревитализиране на градове, регенериране и обеззаразяване на промишлени зони (включително зони в процес на преобразуване), намаляване на замърсяването на въздуха и насърчаване на мерки за намаляване на шумовото замърсяване“;
- **Инвестиционен приоритет 4** „Инвестиране в здравна и социална инфраструктура, която допринася за националното, регионалното и местното развитие, намаляването на неравнопоставеността по отношение на здравния статус, насърчаването на социално приобщаване чрез подобряване на достъпа до социални, културни и развлекателни услуги и преминаването от услуги, предоставяни в институции, към услуги, предоставяни в общността“;

- **Инвестиционен приоритет 5** „Инвестиции в образование, обучение, включително професионално обучение за придобиване на умения и учене през целия живот посредством изграждането на образователна инфраструктура и на инфраструктура за обучение”.

Когато е приложимо, интервенциите ще се осъществяват в съответствие с приоритетите на отделните секторни стратегически документи, за да се постигне координиран и интегриран подход.

2. ПРОЦЕДУРА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ: “ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ИНТЕГРИРАНИ ПЛАНОВЕ ЗА ГРАДСКО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И РАЗВИТИЕ”

Цел на настоящата процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ е да се подкрепи реализацията на Интегрираните планове за градско възстановяване и развитие, насочени към устойчиво и трайно преодоляване на високата концентрация на икономически, природни и социални проблеми в 39 града от 1-во, 2-ро, 3-то йерархично ниво в съответствие с Националната концепция за пространствено развитие на България за периода 2013-2025 г.

ИПГВР на големите и средно големите градове от 1-во до 3-то ниво на полицентричната система са одобрени от УО на ОПРР и са **дефинирани като стратегии, с които се определят интегрирани действия за устойчиво градско развитие, съгласно чл. 7 от Регламента за ЕФРР № 1301/2013.**

ВАЖНО!!!

Съгласно чл. 123 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 г. УО на ОПРР определя за Междинни звена общините на 39 града от 1-во до 3-то йерархично ниво от националната полицентрична система, изброени в т.4.4.5 по-долу, като им делегира права за избор на операции съгласно чл. 7 от Регламент (ЕС) №1301/2013, и по-специално подбора на проектите за финансиране от инвестиционната програма по настоящата процедура.

Цялата документация, свързана с процеса по избор на проектите за финансиране по настоящата процедура (протоколи, присъствени списъци и снимки от обсъждания и заседания, получени писмени предложения, анкетни карти и др.) се поддържа и съхранява от конкретните бенефициенти. УО на ОПРР, Одитният орган, Европейската комисия, Сметна палата и др. компетентни институции имат правото да извършват одит по отношение на процеса по избора на проектите

Конкретни цели на процедурата, в съответствие с отделните инвестиционни приоритети:

- Да се повиши енергийната ефективност и да се достигне най-малко клас на енергопотребление „С“ в жилищния сектор и в административните сгради на държавната и общинската администрация;
- Да се повиши качеството на живот, социалното включване и подобряването на екологичната среда чрез благоустрояване на физическата среда в градовете;
- Да се подобри инвестиционната активност в градовете чрез възстановяване на зони с потенциал за икономическо развитие;
- Да се осигури подходяща социална инфраструктура, включително съвременни социални жилища за настаняване на уязвими и необлагодетелствани групи от населението;
- Да се подобрят условията за културен живот в градовете;

- Да се обнови и модернизира общинската образователна инфраструктура в градовете;
- Да се създаде по-ефективен, по-бърз и по-екологичен градски транспорт с по-малко потребление на енергия и възможности за алтернативни форми на транспорт.

Индикатори, посредством които се измерва постигането на целта на настоящата процедура:

Индикатори за резултат:

- Крайно енергийно потребление от домакинства – хил.т. нетен еквивалент;
- Крайно енергийно потребление от публичната администрация, търговията и услугите – хил.т. нетен еквивалент;
- Дял на пътувания с обществен градски транспорт – %;
- Количество на фини прахови частици в градовете (*градски транспорт*) – $\mu\text{g}/\text{m}^3$
- Население, ползващо се от подобрена градска среда – %;
- Количество на фини прахови частици в градовете – $\mu\text{g}/\text{m}^3$;
- Разходи за дълготрайни материални активи – евро;
- Представители на маргинализирани групи, включително роми, с подобрени жилищни условия – бр.;
- Дял на модернизирани обекти за социални услуги – %;
- Дял на модернизирани културни обекти – %;
- Дял на модернизирани образователни институции – %;

Индикатори за изпълнение (продукт):

- Енергийна ефективност: Брой домакинства, преминали в по-горен клас на енергопотребление - домакинства;
- Енергийна ефективност: Понижаване на годишното потребление на първична енергия от обществените сгради – kWh/г.;
- Намаляване на емисиите на парникови газове: Очаквано годишно намаляване на емисиите на парникови газове (*енергийна ефективност*) – тонове CO₂ екв.;
- Намаляване на емисиите на парникови газове: Очаквано годишно намаляване на емисиите на парникови газове (*градски транспорт*) – тонове CO₂ екв.;
- Обща дължина на нови или подобрени линии на градския транспорт – км;
- Рехабилитация на земята: Обща площ на рехабилитираната земя – хектари;
- Градско развитие: Незастроени площи, създадени или рехабилитирани в градските райони – кв.м.;
- Градско развитие: Обществени или търговски сгради, построени или обновени в градските райони (*културна*) – кв.м.;
- Градско развитие: Обществени или търговски сгради, построени или обновени в градските райони – кв.м.;
- Градско развитие: Рехабилитирани жилища в градските райони – жилища;
- Население, ползващо подобрени социални услуги – лица;
- Представители от маргинализирани групи, включително роми, които се ползват от модернизирана социална инфраструктура – лица;

- Капацитет на подпомогнатата инфраструктура, предназначена за грижи за децата или образование – лица;
- Представители от маргинализирани групи, вкл. роми, облагодетелствани от модернизирана образователна инфраструктура – лица;

2.1. Процедура за изпълнение на процедурата за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ

Изпълнението на настоящата процедура се извършва чрез **процедура на директно предоставяне** на безвъзмездна финансова помощ в съответствие с ПМС № 107/ 10.05.2014 г. за определяне на реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по програмите, съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд на Европейския съюз и Европейския фонд за морско дело и рибарство за периода 2014-2020 г.

Съгласно чл. 28 ал.1 от ПМС № 107/ 10.05.2014 г. процедура на директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ е тази, при която проектно предложение може да подаде само кандидат, който е изрично посочен в съответната програма или в документ, одобрен от Комитета за наблюдение на програмата като конкретен бенефициент, който може да получи безвъзмездна финансова помощ за изпълнение на дадена дейност.

Конкретни бенефициенти по настоящата процедура са общините на 39 града от 1-во до 3-то йерархично ниво от националната полицентрична система, посочени в *т.4.4.1 Допустими кандидати*.

3. ОБЩ РАЗМЕР НА ФИНАНСОВИТЕ СРЕДСТВА ПО ПРОЦЕДУРАТА ЗА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ

Общият бюджет по настоящата процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ е, както следва:

Бюджетна линия	Общ размер на финансовите средства (100% БФП)	Съфинансиране от ЕФРР (85%)	Национално съфинансиране (15%)
BG16RFOP001-1.001	1 372 559 396,72 лева	1 166 675 487,21 лева	205 883 909,51 лева
	701 778 476,00 евро	596 511 704,60 евро	105 266 771,40 евро

Общият размер на средствата по отделните инвестиционни приоритети е, както следва:

Инвестиционен приоритет	Общ размер на безвъзмездната финансова помощ	Съфинансиране от ЕФРР (85%)	Национално съфинансиране (15%)
1. Енерг. еф-ст в админ. и жилищни сгради	410 014 803,11 лв.	348 512 582,64 лв.	61 502 220,47 лв.
	209 637 240,00 евро	178 191 654,00 евро	31 445 586,00 евро
2. Интегриран градски транспорт	237 785 213,24 лв.	202 117 431,26 лв.	35 667 781,99 лв.
	121 577 649,00 евро	103 341 001,65 евро	18 236 647,35 евро
3. Градска среда	403 804 305,51 лв.	343 233 659,68 лв.	60 570 645,83 лв.
	206 461 863,00 евро	175 492 583,55 евро	30 969 279,45 евро
4. Социална	155 307 253,88 лв.	132 011 165,80 лв.	23 296 088,08 лв.

инфраструктура	79 407 338,00 евро	67 496 237,30 евро	11 911 100,70 евро
5. Образователна инфраструктура	165 647 820,97 лв.	140 800 647,82 лв.	24 847 173,15 лв.
	84 694 386,00 евро	71 990 228,10 евро	12 704 157,90 евро

Сумата представлява общият предвиден размер за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ. Управляващият орган си запазва правото да не предостави изцяло горепосочената сума при недостатъчен брой качествени проектни предложения, отговарящи на предварително зададените критерии, както и в случай, че предвидените за изпълнение дейности изискват по-малък финансов ресурс.

В съответствие с Регламент (ЕС) № 1303/2013 г. е създаден резерв за изпълнение по Приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие“, както следва:

Резерв за изпълнение			Размер на резерва за изпълнение като процент от общата подкрепа от Съюза
ОБЩО	Подкрепа от ЕФРР	Национално участие	
52 199 209,00 евро	44 369 328,00 евро	7 829 881,00 евро	6,21%

В случай, че не са постигнати следните етапни цели към края на 2018 г. на ниво Приоритетна ос 1, УО на ОПРР си запазва правото да ревизира общия бюджет на настоящата процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ и на предоставената до момента безвъзмездна финансова помощ по сключените договори за БФП с размера на резерва за изпълнение (който в тази връзка следва да бъде поет като собствен принос от страна на конкретните бенефициенти) в съответствие със степента на усвояемост на средствата по Приоритетна ос 1:

Показател или основна стъпка за изпълнението	Етапна цел за 2018 г. за Приоритетна ос 1
Сертифицирани средства	173 352 614 евро
Енергийна ефективност: Понижаване на годишното потребление на първична енергия от обществените сгради	15 732 281 kWh/г
Грижи за децата и образование: Капацитет на подпомогнатата инфраструктура, предназначена за грижи за децата или образование	14 395 лица
Градско развитие: Незастроени площи, създадени или рехабилитирани в градските райони	598 728 кв.м.
Градско развитие: Обществени или търговски сгради, построени или обновени в градските райони	4 060 кв.м.
Градско развитие: Рехабилитирани жилища в градските райони	65 жилища
Население, ползващо подобрени социални услуги	25 570 лица

В случай че конкретен бенефициент не е постигнал индивидуалната етапна цел на верифицираните от УО на ОПРР средства до края на месец юни 2018 г., УО на ОПРР си запазва правото да ревизира определения общ ресурс на БФП (100%) за съответния конкретен бенефициент и размера на предоставената до момента безвъзмездна финансова помощ по сключените договори за БФП с размера на средствата, които не са

постигнати като верифицирани от УО на ОПРР до този момент (и които в тази връзка следва да бъдат поети като собствен принос от страна на съответния конкретен бенефициент).

Общият индикативен размер на средствата (БФП 100%), размера на резерва за изпълнение за всеки конкретен бенефициент спрямо общата етапна цел (6,21%) и размера на верифицираните цели за всеки конкретен бенефициент спрямо индивидуалната етапна цел е, както следва:

Конкретен бенефициент	Общ размер на безвъзмездната финансова помощ (100%), лв.	Размер на резерва за изпълнение спрямо етапната цел на приоритетна ос 1 (като процент от общия размер на БФП (100%)) – 6,21%, лв.	Индивидуална етапна цел за 2018 г. (верифицирани от УО на ОПРР средства до края на юни 2018 г.) – 20% от общия размер на БФП (100%), лв.
1-во ниво			
Столична община	238 375 238,00	14 803 102,00	24 375 864,80
2-ро ниво			
Община Варна	84 107 330,00	5 223 065,00	8 600 679,00
Община Пловдив	80 851 032,00	5 020 849,00	8 267 695,20
Община Бургас	86 486 983,00	5 370 842,00	8 844 018,40
Община Русе	56 036 818,00	3 479 886,00	5 730 234,00
Община Стара Загора	52 653 316,00	3 269 771,00	5 384 242,60
Община Плевен	47 462 582,00	2 947 426,00	4 853 446,60
Община Благоевград	43 841 690,00	2 722 569,00	4 483 180,00
Община Велико Търново	43 382 875,00	2 694 077,00	4 436 262,40
Община Видин	38 139 508,00	2 368 463,00	3 900 084,20
3-то ниво			
Община Добрич	28 199 163,00	1 751 168,00	2 883 600,60
Община Хасково	27 021 026,00	1 678 006,00	2 763 126,20
Община Пазарджик	26 038 757,00	1 617 007,00	2 662 681,00
Община Шумен	26 032 316,00	1 616 607,00	2 662 022,40
Община Сливен	25 895 678,00	1 608 122,00	2 648 050,00
Община Габрово	25 739 640,00	1 598 432,00	2 632 093,80
Община Ямбол	25 419 254,00	1 578 536,00	2 599 331,60

Община Перник	24 291 835,00	1 508 523,00	2 484 043,60
Община Враца	23 254 828,00	1 444 125,00	2 378 001,00
Община Ловеч	22 944 738,00	1 424 868,00	2 346 291,60
Община Кърджали	21 048 163,00	1 307 091,00	2 152 351,00
Община Смолян	20 982 925,00	1 303 040,00	2 145 679,80
Община Разград	19 829 482,00	1 231 411,00	2 027 730,60
Община Казанлък	19 658 032,00	1 220 764,00	2 010 198,40
Община Асеновград	19 334 303,00	1 200 660,00	1 977 094,40
Община Монтана	19 065 329,00	1 183 957,00	1 949 589,60
Община Горна Оряховица	19 046 219,00	1 182 770,00	1 947 635,40
Община Гоце Делчев	18 995 868,00	1 179 643,00	1 942 486,60
Община Дупница	18 775 546,00	1 165 961,00	1 919 956,80
Община Кюстендил	18 432 098,00	1 144 633,00	1 884 836,40
Община Силистра	17 900 372,00	1 111 613,00	1 830 463,00
Община Димитровград	17 782 948,00	1 104 321,00	1 818 455,40
Община Търговище	17 774 898,00	1 103 821,00	1 817 632,20
Община Лом	17 197 998,00	1 067 996,00	1 758 639,40
Община Петрич	17 042 066,00	1 058 312,00	1 742 694,00
Община Свищов	16 818 685,00	1 044 440,00	1 719 851,40
Община Велинград	16 043 138,00	996 279,00	1 640 545,20
Община Карлово	15 693 359,00	974 558,00	1 604 777,40
Община Панагюрище	14 963 365,00	929 225,00	1 530 129,40

Размер на безвъзмездната финансова помощ за отделните проектни предложения:

Минимален размер на безвъзмездната финансова помощ (100%): НП

Максимален размер на безвъзмездната финансова помощ (100%): НП

ВАЖНО!

БЕЗВЪЗМЕЗДНАТА ФИНАНСОВА ПОМОЩ КЪМ КАНДИДАТА НЕ МОЖЕ ДА НАДВИШАВА 95 % ОТ ОБЩАТА СТОЙНОСТ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНАТА ФИНАНСОВА ПОМОЩ ПО ОПРР (100%), Т.Е. КАНДИДАТИТЕ СЛЕДВА ДА ОСИГУРЯТ 5 % ЗАДЪЛЖИТЕЛЕН СОБСТВЕН ПРИНОС КАТО ЧАСТ ОТ НАЦИОНАЛНОТО

СЪФИНАНСИРАНЕ.

ЗА ИНТЕРВЕНЦИИ В МНОГОФАМИЛНИ ЖИЛИЩНИ СГРАДИ БЕЗВЪЗМЕЗДНАТА ФИНАНСОВА ПОМОЩ ПО ОПРР Е 100%, Т.Е. КАНДИДАТИТЕ НЕ СЛЕДВА ДА ОСИГУРЯВАТ ЗАДЪЛЖИТЕЛЕН СОБСТВЕН ПРИНОС КАТО ЧАСТ ОТ НАЦИОНАЛНОТО СЪФИНАНСИРАНЕ.

ИЗИСКВАНЕТО ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛЕН СОБСТВЕН ПРИНОС ОТ 5% НЕ СЕ ПРИЛАГА ЗА „ПРОЕКТИ, КОИТО СЛЕД ПРИКЛЮЧВАНЕ ГЕНЕРИРАТ НЕТНИ ПРИХОДИ“ ПО СМИСЪЛА НА ЧЛ. 61 ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА ОТ 17 ДЕКЕМВРИ 2013 Г. ГОРЕПОСОЧЕНИТЕ ОБСТОЯТЕЛСТВА СА НАЛИЦЕ В СЛУЧАИТЕ, КОГАТО В РЕЗУЛТАТ ОТ ФИНАНСОВИЯ АНАЛИЗ ПО ПРОЕКТА СЕ УСТАНОВИ ФИНАНСОВ ДЕФИЦИТ, КОЙТО СЛЕДВА ДА БЪДЕ СЪФИНАНСИРАН ОТ БЕЗВЪЗМЕЗДНАТА ФИНАНСОВА ПОМОЩ ПО ПРОЕКТА.

ВАЖНО!!!

ЗА ЧАСТ ОТ ИНТЕРВЕНЦИИТЕ, КОИТО ОСИГУРЯВАТ ВЪЗВРЪЩАЕМИ ИНВЕСТИЦИИ НА КРАЙНИ ПОЛУЧАТЕЛИ, ПОДКРЕПАТА ЩЕ СЕ ОСЪЩЕСТВЯВА И ЧРЕЗ ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ. В НЯКОИ СЛУЧАИ, В ЗАВИСИМОСТ ОТ СПЕЦИФИКАТА НА ПРОЕКТИТЕ И СФЕРАТА НА ИНТЕРВЕНЦИИ, ЩЕ СЕ ИЗИСКВА КОМБИНИРАНЕ НА ПОДКРЕПА ЧРЕЗ БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ И ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ, СЪЗДАДЕНИ ПО ЛИНИЯ НА ОПРР 2014-2020 Г., КАТО ПО ТОЗИ НАЧИН СЕ ЦЕЛИ РЕАЛИЗИРАНЕТО НА ПРОЕКТИТЕ В ПЪЛНОТА. РАЗМЕРЪТ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНАТА ФИНАНСОВА ПОМОЩ И НА ВЪЗВРЪЩАЕМИ ИНВЕСТИЦИИ ПО ЕДИН ПРОЕКТ СЛЕДВА ДА СЕ ОПРЕДЕЛЯТ НА БАЗА АНАЛИЗ НА ОЧАКВАНИТЕ ПРИХОДИ И НА ВЪЗМОЖНОСТТА НА ПРОЕКТА ДА ОБСЛУЖВА РЕДОВНО И ИЗЦЯЛО ПРЕДОСТАВЕНОТО ВЪЗСТАНОВИМО ФИНАНСИРАНЕ.

УО НА ОПРР И/ИЛИ ОРГАНИЗАЦИЯТА, ИЗПЪЛНЯВАЩА ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ, СИ ЗАПАЗВАТ ПРАВОТО ДА КОРИГИРАТ СЪОТНОШЕНИЕТО НА БФП И ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ ЗА ПРОЕКТИТЕ С КОМБИНИРАНО ФИНАНСИРАНЕ, В ЗАВИСИМОСТ ОТ ПРЕДСТАВЕНИТЕ ДОКУМЕНТИ И ТЯХНАТА ОЦЕНКА.

4. ПРАВИЛА ПО НАСТОЯЩАТА ПРОЦЕДУРА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ

Настоящите Насоки за кандидатстване установяват правилата за представяне, оценка и изпълнение на проекти, финансирани по процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ в съответствие с чл.3, т.2 на ПМС №107/ 10.05.2014 г. за определяне на реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по програмите, съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд на Европейския съюз и Европейския фонд за морско дело и рибарство за периода 2014-2020 г.

Кандидатстването по настоящата процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ се осъществява въз основа на инвестиционна програма и проектни предложения към нея.

ИНВЕСТИЦИОННА ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ИПГВР ЗА ПЕРИОДА 2014-2020 Г.

Изпълнението на настоящата процедура за БФП се предвижда да бъде осъществено чрез инвестиционна програма, която представлява средносрочен документ за реализация на ИПГВР, разработван от всеки конкретен бенефициент за финансовата рамка 2014-2020 г. Инвестиционната програма за изпълнение на местните политики за устойчиво градско

развитие е ключов документ за изпълнение на изискванията на чл. 7 от Регламента за ЕФРР № 1301/2013. С програмата ще се направи естествен и логичен преход между одобрените ИПГВР (които са по-обхватни стратегически документи) и конкретните проекти, за които ще се предостави БФП по ОПРР 2014-2020.

Чрез инвестиционната програма ще се осигури механизъм за определяне на приноса и подкрепата на ОПРР 2014-2020 за цялостното изпълнение на ИПГВР на градовете, както и ще се гарантира целенасоченост, фокусиране и концентриране на финансовите ресурси по съответните инвестиционни приоритети.

Чрез инвестиционните програми конкретните бенефициенти ще дефинират приоритетните за финансиране проекти, в съответствие с изискванията на чл. 7, параграф 4 от Регламент №1301/2013, съгласно който градските власти следва да отговарят за задачи, свързани поне с подбора на операциите, като Управляващият орган на ОПРР 2014-2020 г. си запазва правото да извършва проверка на допустимостта на проектите, преди тяхното одобряване.

Инвестиционната програма включва общ бюджет, разпределен по зони за въздействие и функционални връзки, както и по тематични цели, описание на процеса на подбор на проектите, механизъм за управление и реализация, екип за управление, описание на административния, технически и финансов капацитет за изпълнение на инвестиционната програма и делегираните функции за избор на операции, описание и обосновка на интегрирания и синергичен подход при планирания избор на операции, индикатори, план-график за изпълнение и др.

Инвестиционната програма включва проекти за финансиране чрез БФП и списък с резервни проекти, които са включени в Програмата за реализация на ИПГВР, одобрен от УО на ОПРР.

Общият размер на финансовия ресурс за основните проекти за финансиране с БФП следва да бъде в рамките на определения общ ресурс на БФП за съответния конкретен бенефициент.

Общият размер на списъка с резервни проекти за финансиране с БФП следва да бъде до 50% от определения общ ресурс на БФП за съответния конкретен бенефициент.

Заедно с инвестиционната програма конкретният бенефициент следва да подаде всички основни проектни предложения за целия общ ресурс на БФП, определен за съответния конкретен бенефициент.

При определяне на проектите, които да бъдат включени в инвестиционната програма, всеки конкретен бенефициент следва да се съобрази със следните минимални и максимални прагове на предоставяната БФП (100%) по някои групи дейности (инвестиционни приоритети), с оглед спазване на съотношението между размера на средствата на ниво Приоритетна ос 1:

Инвестиционни приоритети	Праг на БФП (100%) спрямо общия размер на БФП, определен за всеки бенефициент
1.1 Енерг. еф-ст в админ. и жилищни сгради и студентски общежития	Макс. 40%
<i>За многофамилни жилищни сгради</i>	Мин. 50% от сумата по 1.1
1.2 Градска среда	
<i>За група дейности „Градска среда“</i>	Макс. 30%
1.3 Образователна инфраструктура	Мин. 5%
1.4 Социална инфраструктура	
<i>За група дейности „Социална инфраструктура“</i>	Мин. 5%

Избраните обекти на интервенция в инвестиционната програма следва да бъдат **групирани по зони за въздействие**.

Конкретният бенефициент може да подаде **едно единствено** проектно предложение за група дейности по инвестиционен приоритет, което да включва определен брой обекти на интервенция (напр. проектно предложение за градска среда, за образователна инфраструктура, за многофамилни жилищни сгради, за културна инфраструктура и т.н.).

ВАЖНО!!!

В списъците с основни и с резервни проекти могат да бъдат включени и проекти, допринасящи за функционалните връзки на града с неговата периферия и **реализирани извън зоните за въздействие**. Тяхната **обща стойност на БФП не трябва да надвишава 20% от определения общ ресурс на БФП** за всеки конкретен бенефициент, като са допустими интервенции върху социална, образователна, културна инфраструктура, както и зони с потенциал за икономическо развитие.

Задължително условие за включване на тези проекти в инвестиционните програми е тяхното включване **в съответните ИПГВР**. Допълнителните проекти следва да бъдат определени в съответствие с изискванията на Методическите насоки за разработване и прилагане на ИПГВР.

ВАЖНО!!!

В списъците с основни и с резервни проекти могат да бъдат включени и проекти, които ще се реализират чрез **комбинирано финансиране чрез БФП и финансови инструменти, създадени по линия на ОПРР 2014-2020 г.** Задължително комбинирано финансиране чрез БФП и финансови инструменти, създадени по линия на ОПРР 2014-2020 г., се изисква при интервенции върху културна инфраструктура и студенски общежития.

Проекти, предвидени за реализиране единствено чрез финансови инструменти, не следва да бъдат включвани в списъците към инвестиционната програма и няма да бъдат финансирани в рамките на настоящата процедура за предоставяне на БФП.

В предложението си за инвестиционна програма, всеки конкретен бенефициент следва да подаде изчерпателна информация по отношение на избраните проекти, капацитета на бенефициента, механизма за управление, изпълнение и координиране на програмата в съответствие с механизма за управление и реализиране на ИПГВР, допълняемост с инвестиции по други програми, общественото участие и подкрепа и т.н.

Към инвестиционната програма следва да бъде приложен индикативен график (по години) за изпълнение на включените проекти, при отчитане на приоритетите за развитие на града и проектната готовност на съответните проекти. При определяне на времевия график за изпълнение на инвестиционната програма, бенефициентите следва да отчитат и необходимостта от координиране и обвързаност на някои проекти по ОПРР 2014-2020 с проекти по други програми, като например:

- Проекти за реконструкция на улична мрежа следва да се предвидят за реализация след подмяна на подземната техническа инфраструктура, вкл. уличната ВиК мрежа (координация с Оперативна програма „Околна среда“ 2014-2020 г. или ПУДООС или друга финансираща програма), в случай че тя подлежи на подмяна;
- Проекти за подкрепа на социална инфраструктура следва да предвидят координирано предлагане на подобрени социални услуги, включително, чрез подкрепа по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020 г.;
- Проекти за подкрепа на образователна инфраструктура следва да предвидят

координирано предлагане на модернизирани образователни услуги, включително чрез подкрепа по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 г.

- Проекти по отношение на зони с потенциал за икономическо развитие могат да се финансират само при наличие на доказан инвестиционен интерес от страна на частен инвеститор.

ВАЖНО!!!

В инвестиционната програма следва да бъде описан механизъм за управление и координиране на програмата в съответствие с механизма за управление и реализиране на ИПГВР.

В случай, че има разработени технически проекти в пълна проектна готовност (включително с разрешения за строеж) към момента на подаване на проектните предложения, те следва да бъдат представени като част от съответните проектни предложения.

В случай, че към момента на подаване на инвестиционната програма и съответните проектни предложения, за някои проектни предложения няма разработени технически проекти в пълна проектна готовност, конкретният бенефициент ще е длъжен да представи пълните комплекти с техническа документация в срок до 5 дни след влизане в сила на издадените разрешения за строеж.

Процедурата за избор, подготовка и оценка на проектни предложения, подготовка и одобрение на инвестиционна програма и предоставяне на БФП по процедура BG16RFOP001-1.001 „Изпълнение на Интегрирани планове за градско възстановяване и развитие е детайлно разписана в **Приложение П** към настоящите Насоки за кандидатстване.

Инвестиционната програма подлежи на оценка и одобрение от страна на УО.

УО ще проверява съответствието на всяка инвестиционна програма с одобрения ИПГВР за спазване на изискванията по чл. 7 от Регламент 1301/2013, въз основа на следните критерии:

- Всяка стратегия следва да се основава на реалните нужди на развитието на въпросния район след провеждане на задълбочен териториален и демографски анализ, определящ силните и слабите страни; възможностите (в конкретния район и в по-широк план) и предизвикателствата, както и стратегия за развитие (примерни дейности, мерки, инвестиции, проекти).
- Тя следва да съдържа дългосрочна визия (най-малко до 2020 г.).
- Тя следва да съдържа система от комплексни дейности, целящи постигане на трайно подобрене в икономическите, екологичните, климатичните, социалните и демографските условия на градския район.
- Тя следва ясно да упоменава и прави връзка с други големи инвестиции във въпросния градски район, в т.ч. инвестиции финансирани от ЕСИ фондове.
- Тя следва да е съгласувана с общите цели на развитието за общината/региона и държавата членка.
- Тя следва да бъде реалистична от гледна точка на капацитета за изпълнението ѝ и наличните финансови ресурси.
- Проектите в стратегията, които ще се финансират от ЕСИ фондове, трябва да бъдат обвързани с целите.
- Тя следва ясно да показва как са включени местните хора, гражданското общество,

другите нива на управление в изпълнението на градските стратегии и инвестиционни програми.

- Тя следва да представя ясна управленска структура за изпълнението на инвестиционната програма и да доказва достатъчен административен и технически капацитет за изпълнението и по Приоритетна ос 1.

В съответствие с чл.7, параграф 5 от Регламент (ЕС) № 1301/2013, Управляващият орган може да си запази правото да извършва последна проверка на допустимостта на дейностите, преди да бъдат одобрени.

Основни критерии за оценка от страна на УО на предложените инвестиционните програми:

- **Постигане на синергичен ефект и концентрация на ресурси** – подбрани пакет от обекти на интервенция в най-голяма степен допринася за цялостното обновяване на съответната зона на въздействие.
- **Процесът на подбор на проектите** е извършен в съответствие с Процедурата за избор на проекти, разписана в **Приложение П** към настоящите Насоки за кандидатстване.
- **Спазени са минималните и максимални прагове на предоставената БФП (100%)** по някои групи дейности (инвестиционни приоритети) спрямо общия размер на БФП, определен за конкретния бенефициент съгласно Насоките за кандидатстване.
- **Общата стойност на проектите за подобряване на функционалните връзки извън зоните за въздействие** не надвишава 20% от определения общ ресурс на БФП (100%), определен за конкретния бенефициент.
- **Проектните предложения са одобрени от Междинното звено.**
- **Оценка на административния, технически и финансов капацитет** на бенефициента за изпълнение и управление на инвестиционната програма и делегираните функции за избор на операции
- **Постигане на резултати и индикатори** – заложените междинни стойности на индикаторите са съобразени с план-графика за изпълнение на инвестиционната програма и одобрените от Междинното звено проектни предложения. В инвестиционната програма следва да бъдат включени само релевантните индикатори за продукт, заложи в настоящата процедура, съгласно **Приложение Д - Указания за попълване на формуляра за кандидатстване и бюджет на проекта** към настоящите Насоки за кандидатстване. Индикаторите следва да бъдат посочени със съответни базови и целеви стойности.

УО на ОПРР 2014-2020 г. си запазва правото да връща за корекции/ допълнения предложените от бенефициентите инвестиционни програми. При одобрение на съответната инвестиционна програма, УО на ОПРР 2014-2020 г. ще сключи споразумение със съответния конкретен бенефициент, определящо основните параметри на помощта по Приоритетната ос, вкл. общия размер на БФП за общината и разпределение на ресурсите по инвестиционни приоритети.

Проектните предложения подлежат на оценка и одобрение от страна на Междинното звено. След одобрение на проектите предложения от страна на Междинното звено, УО на ОПРР ще издаде Решение за предоставяне на БФП и ще сключи договор за БФП за всяко одобрено проектно предложение.

При възникнала обоснована необходимост (изменения в законодателството, социално икономическата среда, изменения в оперативната програма, резултати от оценки), по предложение на конкретните бенефициенти, **одобрените инвестиционни програми могат да бъдат актуализирани, еднократно през 2018 г.** Всяка актуализация на инвестиционната програма следва да бъде приета от съответния Общински съвет и одобрена от УО на ОПРР

2014-2020 г. При одобрение на актуализацията, ще се сключи допълнително споразумение (анекс) към подписаното споразумение между УО и конкретния бенефициент.

В случай, че с актуализацията на инвестиционната програма през 2018 г. се налага и актуализация на одобрена програма за реализация (Матрица-бюджет) на ИПГВР, то следва като първа стъпка да се одобри актуализацията на програмата за реализация (Матрица-бюджет) на ИПГВР, съгласно Методическите насоки за разработване и прилагане на ИПГВР. Всяко изменение на програмата за реализация на ИПГВР трябва да бъде аргументирано и одобрено от УО на ОПРР.

След приключване на процеса по актуализиране на ИПГВР, следва да се пристъпи и към актуализацията на инвестиционната програма.

ВАЖНО!!!

Обхватът на одобрените зони за въздействие в рамките на Интегрираните планове за градско възстановяване и развитие, не може бъде променян за период не по-малък от 10 години след приключване на дейностите по проектите, изпълнени в рамките на схема BG161PO001/1.4-07/2010 „Подкрепа за интегрирани планове за градско възстановяване и развитие” по Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007-2013. Това е гарантирано с приети Решения на съответните общински съвети, представени на етапа на определяне на зоните за въздействие и одобряването им от УО на ОПРР 2007-2013 г.

През 2018 г. УО на ОПРР ще направи оценка на изпълнението на инвестиционните програми и на Приоритетна ос 1 като цяло, като си запазва правото да преразпредели ресурса между бенефициентите, с оглед постигане на целите и резултатите на ниво приоритетна ос.

4.1 Правила по отношение на проекти, генериращи нетни приходи

ВАЖНО!

ВСЯКО ПРОЕКТНО ПРЕДЛОЖЕНИЕ, КОЕТО ИМА ПОТЕНЦИАЛ ДА ГЕНЕРИРА ПРИХОДИ И ТЕЗИ ПРИХОДИ МОГАТ ДА БЪДАТ ОЦЕНЕНИ КЪМ МОМЕНТА НА КАНДИДАТСТВАНЕ, СЛЕДВА ДА БЪДЕ ПРИДРУЖЕНО ОТ ФИНАНСОВ АНАЛИЗ.

ЗА ПРОЕКТИ, ГЕНЕРИРАЩИ НЕТНИ ПРИХОДИ, БЕЗВЪЗМЕЗДНАТА ФИНАНСОВА ПОМОЩ ПО ОПРР (100%) Е ДО РАЗМЕРА НА СУМАТА ПО РЕШЕНИЕТО СЪГЛАСНО ПРЕДСТАВЕНИЯ ФИНАНСОВ АНАЛИЗ, НО НЕ ПОВЕЧЕ ОТ ОБЩИЯ ИНДИКАТИВЕН РАЗМЕР НА СРЕДСТВАТА ЗА ВСЕКИ КОНКРЕТЕН БЕНЕФИЦИЕНТ. В ТОЗИ СЛУЧАЙ БЕНЕФИЦИЕНТЪТ СЛЕДВА ДА ОСИГУРИ СОБСТВЕН ПРИНОС В РАЗМЕР НА РАЗЛИКАТА МЕЖДУ ОБЩАТА СТОЙНОСТ НА ПРОЕКТА И РАЗМЕРА НА БЕЗВЪЗМЕЗДНАТА ФИНАНСОВА ПОМОЩ ПО ОПРР (100%).

В СЛУЧАЙ, ЧЕ СЛЕД ПРИКЛЮЧВАНЕ НА ПРОЕКТА СЕ ГЕНЕРИРАТ ПРИХОДИ, КОИТО ОБЕКТИВНО НЕ Е БИЛО ВЪЗМОЖНО ДА СЕ ОПРЕДЕЛЯТ ВЪЗ ОСНОВА НА НЯКОЙ ОТ МЕТОДИТЕ, ПОСОЧЕНИ В ЧЛ.61 ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/ 2013 Г. И ЧЛ.17, АЛ.2 ОТ ПМС №119/20.05.2014 Г. ПРИ НЕГОВОТО ПРЕДСТАВЯНЕ ПРЕД УПРАВЛЯВАЩИЯ ОРГАН, ТО НЕТНИТЕ ПРИХОДИ, ГЕНЕРИРАНИ В РАМКТЕ НА 3 ГОДИНИ ОТ ПРИКЛЮЧВАНЕТО НА ПРОЕКТА ИЛИ ДО КРАЙНИЯ СРОК ЗА ПРЕДСТАВЯНЕ НА ДОКУМЕНТИ ЗА ПРИКЛЮЧВАНЕТО НА ОПРР 2014-2020 Г., В ЗАВИСИМОСТ ОТ ТОВА КОЯ ДАТА Е ПО-РАННА, СЕ ПРИСПАДАТ ОТ РАЗХОДИТЕ ЗА ПРОЕКТА, КОИТО СА ДЕКЛАРИРАНИ КЪМ ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ И СЛЕДВА ДА СЕ ВЪЗСТАНОВЯТ ОТ БЕНЕФИЦИЕНТА.

ВАЖНО!!!

ВЪЗ ОСНОВА НА ЧЛ.18, АЛ.1, Т.2 ОТ ПМС № 119/ 20.05.2014 Г., В СЛУЧАЙ ЧЕ ОБЩИЯТ

РАЗМЕР НА ДОПУСТИМИТЕ РАЗХОДИ ПО ДАДЕН ПРОЕКТ НЕ НАДВИШАВАТ ЛЕВОВАТА РАВНОСТОЙНОСТ НА 1 000 000 ЕВРО, НЕ СЕ ПРЕДСТАВЯ ФИНАНСОВ АНАЛИЗ.

Съгласно чл. 61 от Регламент (ЕС) № 1303/ 2013 г., „нетни приходи“ означава паричните потоци, заплащани директно от потребителите за стоки и услуги, предоставени с операцията, като такси, заплащани директно от потребителите за използването на инфраструктура, продажбата или отдаването под наем на земя или сгради или плащанията за услуги минус всички оперативни разходи и разходи за подмяна на недълготрайно оборудване за съответния период. Генерираните от операцията икономии от оперативните разходи се разглеждат като нетни приходи, освен ако не са компенсирани от равностойно намаляване на субсидиите за дейността.

Финансовият анализ се изготвя в съответствие с насоките на Европейската комисия за изготвяне на Анализ разходи-ползи на инвестиционни проекти, публикувани на следната интернет страница: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/cba_guide.pdf, като **стойността на допустимите разходи не следва да надвишава разликата между текущата стойност на инвестиционните разходи и текущата стойност на нетните приходи от инвестицията през референтния период на проекта.**

В съответствие с чл.16, ал.3 от ПМС №119/ 20.05.2014 г., „с нетните приходи се намалява сумата на финансиране от съответната оперативна програма, като същите се приспадат от размера на допустимите разходи по операцията. Когато не всички инвестиционни разходи са допустими за финансиране по оперативната програма, нетните приходи се разпределят пропорционално между допустимите и недопустимите части от инвестиционните разходи“.

В случаите на проекти, които генерират нетни приходи след тяхното завършване допустимите разходи за проекта се намаляват предварително (на етапа на кандидатстване) при отчитане потенциала да генерира нетни приходи през определен референтен период, който обхваща както периода на изпълнение на проекта, така и периода след приключване на неговото изпълнение.

Финансовият анализ следва да се предостави в електронен формат (Excel) с отключени формули, което да позволи неговото разглеждане и оценка, включително проверка на получените финансови резултати.

4.2 Режим на държавни помощи

УО на ОПРР 2014-2020 осъществява предварителен и последващ контрол за спазването на правилата и процедурите за държавните помощи в ЕС и в Република България при подготовката и провеждането на настоящата процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.

"Държавна помощ" е всяка помощ, предоставена от държавата или общината или за сметка на държавни или общински ресурси, пряко или чрез други лица, под каквато и да е форма, която нарушава или застрашава да наруши свободната конкуренция чрез поставяне в по-благоприятно положение на определени предприятия, производството или търговията на определени стоки, или предоставянето на определени услуги, доколкото се засяга търговията между държавите членки.

"Предприятие" по смисъла на чл. 107 от Договора за функциониране на ЕС е всяка структура, ангажирана със стопанска дейност, независимо от правния ѝ статут и начина ѝ на финансиране¹.

¹ Решение на Съда на ЕО от 23 април 1991 г., Klaus Hofner и Fritz Elser срещу Macrotron GmbH. Дело C-41/90 http://eur-lex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexplus!prod!CELEXnumdoc&lg=en&numdoc=61990J0041, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61990J0041:BG:NOT>

Конкретни бенефициенти по настоящата процедура са общините на 39 града от 1-во до 3-то йерархично ниво от националната полицентрична система, посочени в т.4.4.1 Допустими кандидати. В определени случаи предоставяната безвъзмездна финансова помощ по настоящата процедура може да представлява държавна помощ или минимална помощ и с цел осигуряване на съвместимост с общия пазар трябва да отговаря на определени условия.

По отношение на интервенции върху многофамилни жилищни сгради общината отговаря за цялостното техническо и финансово администриране на обновяването на сградите на своята територия.

В случаите, когато Сдруженията на собствениците на обекти (ССО) в сградите, обект на интервенция, не използват допустимите за финансиране обекти за извършване на стопанска дейност, включително, но не само: не ги отдават под наем или в тях не се извършва дейност от търговци и/или лица със свободни професии, ССО не следва да се считат за получатели на държавна и/или минимална помощ (помощ "de minimis"). В случаите, в които община или държавна институция са собственици на самостоятелни обекти в сградата, обект на интервенция, които се използват единствено и само за жилищни нужди, същите не се считат за получатели на държавна и/или минимална помощ (помощ "de minimis").

При наличие на самостоятелни обекти в сградата, които се използват за извършване на стопанска дейност, както и в случаите на отдаване под наем или извършване на дейност от търговци и/или лица със свободни професии, собствениците на тези обекти ще се третират като получатели на минимална помощ (**de minimis**)² съгласно Закона за държавните помощи. В тези случаи мярката се реализира съгласно схема за минимална помощ в съответствие с разпоредбите на Регламент (ЕС) №1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функциониране на ЕС към помощта de minimis (ОВ L 352 от 24.12.2013 г.) и **съответната община е администратор на минимална помощ** за безвъзмездна финансова помощ, предоставена на нейна територия, съобразно Закона за държавните помощи (ЗДП).

При наличие на самостоятелни обекти в сградата, в които се упражнява стопанска дейност, но които са извън обхвата на схемата за минимална помощ, собствениците ще заплащат на общината съответната част от разходите за обновяването на приспадащите им се общи части и разходите за дейностите в съответния самостоятелен обект.

Общината следва да създаде механизъм за контрол и гарантиране изпълнението на мярката, така че във всеки един момент да може да бъде доказано, че разходването на средствата, отпуснати по настоящата процедура, отговарят и не противоречат на действащото национално и европейско законодателство в областта на държавните помощи. Минималните изисквания към механизмите за контрол, които общината следва да въведе, съобразно индивидуалните специфики на организацията на работа в същата са представени в **Приложение О Условия „за предоставяне на минимални помощи при изпълнение на мярката „Енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради“ по Инвестиционен приоритет 1 „Енергийна ефективност в административни и жилищни сгради“ на ОПРР 2014 – 2020** към настоящите Насоки за кандидатстване.

Решение на Съда на ЕО, дело C-222/04 Cassa di Risparmio di Firenze <http://curia.europa.eu/juris/cgi-bin/form.pl?lang=en&Submit=Rechercher&alldocs=alldocs&docj+docj+docop=docop&docor=docor&docjo=docjo&numaff=C-222/04&datefs=&nomusueldomaine=&mots=&resmax=100>

² „Минимална помощ“ е помощта, която не нарушава и не застрашава конкуренцията или има незначително въздействие върху нея поради своя минимален размер, както е дефинирано в действащия Регламент на ЕО относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функциониране на Европейския съюз по отношение на минималната помощ (Регламент (ЕО) № 1998/2006 на Комисията от 15.12.2006 г. относно прилагането на членове 87 и 88 от Договора към минималната помощ (ОJ, L 379 от 28.12.2006 г., променен ОJ, L 201 от 04.08.2011 г.)) и Регламент (ЕО) № 1860/2004 на Комисията относно прилагането на чл. 87 и 88 от Договора за създаване на Европейската общност относно минималната помощ в областта на земеделието и рибарството. Считано от 1.1.2014 г. Регламент (ЕС) № 1998/2006 на Комисията от 15.12.2006 г. се заменя от Регламент (ЕС) №1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 г., съответно Регламент (ЕО) № 1860/2004 на Комисията се заменя с Регламент (ЕС) №1535/2007 и Регламент (ЕС) №1408/2013 г.

Интервенции за енергийна ефективност на студентски общежития ще бъдат осъществявани чрез комбинирано финансиране чрез БФП и финансови инструменти, създадени по линия на ОПРР 2014-2020 г. Финансирането на тази група дейности ще се осъществява с водещата роля на организацията, изпълняваща финансови инструменти (фонд), избрани от Фонд на фондовете, създаден към министъра на финансите, и по ред и при условия, различни от тези за финансиране на проекти с БФП. Фондът ще има ангажимент да определи както подкрепата по линия на финансовия инструмент, така и необходимия размер на БФП.

По отношение на интервенциите за енергийна ефективност в административни сгради общините и техните партньори (държавни институции) действат в качеството си на публични органи и не представляват предприятия по смисъла на чл. 107 от Договора за функциониране на ЕС. В тези случаи **безвъзмездната финансова помощ по настоящата процедура, предоставяна от страна на УО на ОПРР 2014-2020 към горепосочените общини, не представлява държавна помощ**, тъй като се прехвърля ресурс от един публичен орган към друг.

По отношение на интервенции за интегриран градски транспорт конкретни бенефициенти са общини и дейностите, които ще бъдат подпомагани, са насочени към подкрепа за градския обществен транспорт. По тази причина при предоставянето на финансови средства за описаните дейности липсват елементите „трансфер на държавни средства“ и наличие на „икономическо предимство“ за конкретния бенефициент и подпомагането не следва да се разглежда като попадащо в обхвата на чл. 107 от Договора за функциониране на Европейския съюз. Същевременно в случай на участие на партньори (общинска компания за обществен градски транспорт) следва да се има предвид, че безвъзмездната финансова помощ ще представлява съвместима с общия пазар държавна помощ, при условие че отговаря на изискванията на Регламент (ЕО) 1370/2007 относно обществените услуги за пътнически превоз с железопътен и автомобилен транспорт. В този случай съответната община се явява администратор на помощ по отношение на средствата и/или активите, които предоставя на партньора и следва да изпълнява задълженията си на администратор съгласно ЗДП и правилника за прилагането му.

По отношение на интервенциите в градска среда предоставяната безвъзмездна финансова помощ е предназначена за инвестиции в инфраструктура за обществено ползване, която не служи за изпълнение на икономическа дейност и в този смисъл помощта не представлява държавна помощ. Що се отнася до интервенциите в зони с потенциал за икономическо развитие там е предвидено комбинирано изпълнение на проектите с безвъзмездна финансова помощ и финансов инжениринг, като с безвъзмездна финансова помощ ще се финансира само обществената инфраструктура, която няма да генерира приходи и поради това не представлява държавна помощ. Генериращите приходи компоненти ще бъдат финансирани чрез финансов инструмент и ще бъдат предмет на разглеждане и одобрение от страна на организацията, изпълняваща финансови инструменти (фонд), избрана от Фонда на фондовете към Министерство на финансите.

Инвестициите в образователна инфраструктура също не представляват държавна помощ, тъй като училищата и детските градини не са предмет на икономическа дейност.

По отношение на социалната инфраструктура общините бенефициенти действат в качеството си на публични органи, изпълнявайки възложените им по закон задължения, а именно провеждането на социалната политика на местно ниво. В Закона за местното самоуправление и местната администрация общината е определена като основна административно-териториална единица, в която се осъществява местното самоуправление. То се състои в правото и възможността гражданите и избраните от тях органи да решават самостоятелно всички въпроси от местно значение, които законът е предоставил в тяхна компетентност, включително тези в сферата на социалните услуги. Една от основните дейности и отговорности на общината е изграждането на подходяща социална инфраструктура, която е и приоритет на всеки краткосрочен, средносрочен или дългосрочен

план или програма. Социалната инфраструктура се използва за предоставянето на социални услуги, включително за осигуряване на подслон на най-нуждаещите се. Съгласно чл. 18а от Закона за социалното подпомагане кметът на общината управлява социалните услуги на територията на съответната община като има право да делегира управлението им на лица по чл. 18, ал. 2 и 3 от същия закон. Предвид факта, че общината отговаря за осигуряването на инфраструктурата за предоставяне на социални услуги на нейната територия, то трансферът на средства от УО на ОПРР към общините с цел изграждане или обновяване на съществуваща социална инфраструктура не представлява държавна помощ.

Подкрепата за културна инфраструктура ще се осъществява само чрез комбинирано финансиране чрез БФП и финансови инструменти, създадени по линия на ОПРР 2014-2020 г. Финансирането на тази група дейности ще се осъществява с водещата роля на организацията, изпълняваща финансови инструменти (фонд), избрана от Фонд на фондовете, създаден към министъра на финансите, и по ред и при условия, различни от тези за финансиране на проекти с БФП. Фондът ще има ангажимент да определи както подкрепата по линия на финансовия инструмент, така и необходимия размер на БФП.

Бенефициентите по настоящата процедура за предоставяне на БФП, органи на публичната власт, са длъжни да спазват законодателството в областта на обществените поръчки и държавните помощи и да не допуснат средствата, получени по договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, да бъдат предоставени на трети лица в нарушение на режима на държавни помощи.

Информация относно законодателството в областта на държавните помощи и произтичащите от него задължения за бенефициента на настоящата процедура може да бъде получена на интернет страницата на отдел „Държавни помощи“ на Министерството на финансите на следния електронен адрес: www.stateaid.minfin.bg.

4.3 Хоризонтални политики

В проектното предложение следва да бъдат отчетени заложените в ОПРР 2014-2020. хоризонтални принципи, както следва:

4.3.1 Устойчиво развитие

Финансираните проекти по ОПРР 2014-2020 следва да бъдат одобрявани само след положително решение/становище по проведени процедури по реда на Закона за опазването на околната среда и Закона за биоразнообразието.

ВАЖНО!!!

За проекти, за които към момента на подаване на проектното предложение, няма разработен и одобрен инвестиционен проект, конкретните бенефициенти се задължават да спазват приложимото екологично законодателство при разработването, съгласуването и одобряването на инвестиционните проекти.

Съответствие на ОПРР 2014-2020 с насоките за интеграция на политиката по околна среда (ПОС) и политиката по изменение на климата (ПИК)

В изпълнение на новите изисквания за интеграция на ПОС и ПИК във фондовете на Европейския съюз за програмен период 2014-2020, Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020 прилага принципа на интегриране на ПОС и ПИК в процеса на програмиране чрез избора на тематични цели и инвестиционни приоритети попадащи в областта на околната среда и климата.

Конкретно, чрез своите мерки, ОПРР 2014-2020 допринася за изпълнение на следните интервенции от насоките:

Интервенция 1. „Необходими интервенции за по-добро управление на водите за постигане на по-добър екологичен статус, по-висока ефективност на този ресурс и справяне с последствията върху водите от изменението на климата”:

По Направление 1.9. „По-ефективно използване на водите, вкл. екоинновации, нови технологии в областта на водите и методи в областта на оценките на състоянието, мониторинга и управлението, пречистването на водите” ОПРР 2014-2020 ще има принос, когато става въпрос за мерки, които са част от ремонта и реконструкцията на сградите, обект на финансиране по ОПРР.

Интервенция 4 „Необходими интервенции за действия по климата: енергийната ефективност и ВЕИ”:

По Направления 4.1. „Повишаване на енергийната ефективност, вкл. смяна на горивната база в: 4.1.1. публични сгради (държавни и общински), 4.1.2. в многофамилн жилищни сгради и 4.1.3. в здравни и социални заведения (търговски дружества) ОПРР 2014-2020 допринася чрез приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие”.

Интервенция 5 „Необходими интервенции за действия по климата: подобряване качеството на въздуха и намаляване емисиите на парникови газове”:

По Направление 5.1. Изпълнение на мерки за подобряване на качеството на атмосферния въздух: 5.1.1. Подновяване и разширяване на системите за устойчив градски транспорт, и 5.1.2. „Други мерки, съгласно общинските програми за намаляване нивата на замърсителите и за достигане на установените норми”, ОПРР 2014-2020 допринася чрез приоритетна ос 1 и изпълнение на дейности свързани с развитие и подобряване на интегриран градски транспорт.

По направление 5.5. „Реконструирание и модернизиране на пътната и улична мрежа, както и тротоарните настилки на територията на населените места; изграждане на велоалеи” ОПРР 2014-2020 допринася чрез приоритетна ос 1 с дейности за подобряване на градската среда в рамките на ИПГВР.

Съответствие на ОПРР 2014-2020 с документ „Анализ на риска и оценка на уязвимостта на секторите в българската икономика от измененията на климата”

В рамковия документ е анализиран рискът и е направена оценка на уязвимостта на шосейния транспорт, който ще бъде подкрепян от ОПРР 2014-2020 г.

Интервенциите по ОПРР 2014-2020 г. ще спомогнат за намаляване на установените в рамковия документ негативни ефекти в сектора в резултат на изменението на климата и ще спомогнат за изпълнението на заложените в рамковия документ препоръки за адаптирането на съответния сектор към климатичните промени.

Съответствие на ОПРР 2014-2020 с Насоки³ за интегриране на политиката по околна среда (ПОС) и политиката по изменение на климата (ПИК) в Европейските структурни и инвестиционни фондове (Фаза „Изпълнение на Споразумението за партньорство и програмите в периода 2014-2020 г.”)

Във фаза „Изпълнение на ОПРР 2014-2020” ще бъдат отразени приложимите общи и специфични критерии, които произтичат от законодателни изисквания за програмата, от Насоките за интегриране на ПОС и ПИК в Европейските структурни и инвестиционни фондове (фаза изпълнение на Споразумението за партньорство и програмите в периода 2014 - 2020 г.), като съответните изисквания се включват в приложимите документи на съответния етап от изпълнение на програмата – насоки за кандидатстване, договори за безвъзмездна финансова помощ, указания към бенефициентите и др. В настоящите Насоки за кандидатстване по

³ Насоките за интегриране на политиката по околна среда и политиката по изменение на климата в Европейските структурни и инвестиционни фондове (фаза „Изпълнение на Споразумението за партньорство и програмите в периода 2014 - 2020 г.”) са на етап проект. След окончателното приемане и одобрение на Насоките и в случай на необходимост, УО на ОПРР си запазва правото да актуализира настоящите Насоки за кандидатстване.

процедурата за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ са включени релевантните за процедурата екологични критерии.

При изпълнение на ОПРР 2014-2020 ще бъдат спазени задължителните изисквания, произтичащи от Становище на МОСВ по Екологична оценка № 7-4/2013 за съгласуване на ОПРР 2014-2020 и решенията по тригодишните доклади по наблюдението и контрола на въздействието върху околната среда при прилагането на ОПРР 2014-2020, включително на мерките за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последствия от осъществяването на програмата.

4.3.2 Равни възможности и недопускане на дискриминация, равенство между половете

Всички проекти по програмата, насочени към строителство, ремонт и реконструкция на сгради, както и за подобряване на градската среда, следва да включват задължителна хоризонтална дейност „Подобряване достъпа за хора с увреждания до гореспоменатите сгради”.

Предприемането на такива мерки ще повиши значително възможностите на икономически неактивното население, както и заетостта на хората със затруднена мобилност, и осигурява съответствие с Дългосрочната национална стратегия за заетост на хората с увреждания 2011-2020г. и с Конвенцията за правата на хората с увреждания.

Принципите на равните възможности и недискриминация следва да бъдат спазвани при подготовка и изпълнение на всички проекти, финансирани от ОПРР.

4.4 Правила за допустимост по настоящата процедура

4.4.1 Допустими кандидати

В настоящата процедура на директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ може да участват единствено **общините на 39 града от 1-во до 3-то йерархично ниво от националната полицентрична система съгласно НКПР 2013-2025 г.**, изброени в т.4.4.5 и които изрично са посочени като конкретни бенефициенти на помощта в Оперативна програма «Региони в растеж» 2014-2020 г. и в критериите за избор на операции, одобрени от Комитета за наблюдение на оперативната програма.

4.4.2 Допустими партньори

Допустими партньори по настоящата процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ са:

- Държавни институции⁴ – за административни сгради на държавната администрация (*инвестиционен приоритет за енергийна ефективност*);
- Държавни висши учебни заведения или юридически лица, които управляват студентски общежития (*инвестиционен приоритет за енергийна ефективност*);
- Министерство на културата – за обекти на интервенция културна инфраструктура (сгради), държавна собственост в управление на Министерство на културата (*инвестиционен приоритет за социална инфраструктура, група дейности „културна инфраструктура*);
- Общински компании за обществен градски транспорт (*инвестиционен приоритет за градски транспорт*).

⁴ Административни структури на Централната администрация на изпълнителната власт, както и Административни структури на Териториалната администрация на изпълнителната власт, съгласно Административен регистър (<http://ar2.government.bg/ras/index.html>).

В съответствие с чл. 9 от ПМС №107/ 10.05.2014 г., безвъзмездна финансова помощ може да получи кандидат, който от момента на кандидатстване за безвъзмездна финансова помощ до момента на предоставянето ѝ не попада в никоя от категориите, определени в чл. 106, параграф 1, чл. 107, параграф 1 и чл. 109, параграф 2, буква „а“ от Регламент (ЕС, ЕВРАТОМ) № 966/2012. Партньорите не могат да получат безвъзмездна финансова помощ ако:

- член на управителен или контролен орган, както и временно изпълняващ такава длъжност, включително прокурист или търговски пълномощник, е свързано лице по смисъла на § 1, т. 1 от Допълнителната разпоредба на Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси с ръководителя на управляващия орган;
- попадат в случаите по чл. 21 или 22 от Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси.

Партньорът трябва да приложи към документите за кандидатстване декларация, че не попада в нито едно от горепосочените обстоятелства (**Приложение В4**).

В съответствие с чл. 9, ал. 6 от ПМС №107/ 10.05.2014 г. горепосочените изисквания не се отнасят за партньорите, които са бюджетни предприятия.

В т.5.5.4 от Насоките за кандидатстване са посочени документите, които трябва да се приложат, за да се удостовери допустимостта на партньорите.

Всяка организация може да изпълнява ролята на **партньор в повече от едно проектно предложение**. Партньорската организация трябва да разполага с достатъчен капацитет, за да изпълни поетите ангажименти по определен проект.

Партньорите участват при изпълнението на проекта, като направените от тях разходи в тази връзка са допустими по идентичен начин, както и разходите, направени от бенефициента.

ВАЖНО!

Партньорствата, създадени за целите на настоящата процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, не е необходимо да бъдат регистрирани в съда.

При подаване на проектно предложение с партньор следва да се представи партньорско споразумение в свободен текст между общината, конкретен бенефициент по схемата, и съответния партньор. В партньорското споразумение следва да се разпишат всички права и задължения на партньорите.

4.4.3. Изпълнители от страна на бенефициента

Бенефициентът има право да сключва договори с изпълнители за осъществяването на дейности по проекта. Изпълнителите от страна на бенефициента не са партньори по проектите. При избора на изпълнител бенефициентът прилага Закона за обществените поръчки и съответните нормативни актове по прилагането му.

Управляващият орган ще осъществява предварителен и последващ контрол за спазване от страна на конкретния бенефициент на процедурите за определяне на изпълнители. При представяне на искане от страна на конкретния бенефициент за плащане, Управляващият орган ще извършва проверка на процедурите за определяне на изпълнители с оглед признаване на разходите за съответната дейност, възложена на изпълнители.

В случай че се констатират нередности при провеждането на процедурите за възлагане на обществени поръчки или при изпълнението на договорите с изпълнителите, Договарящият орган си запазва правото да наложи финансови корекции, да откаже възстановяване на средства или да изиска от бенефициента връщане на вече платени средства за разходите, направени в резултат на процедура, проведена по незаконосъобразен начин.

4.4.4. Продължителност

Планираната продължителност на дейностите, предвидени във всяко проектно предложение, **не може да надвишава 30 месеца.**

По отношение на проекти за интегриран градски транспорт, планираната продължителност на дейностите, предвидени във всяко проектно предложение, **не може да надвишава 36 месеца.**

ВАЖНО!

Конкретният бенефициент трябва да предвиди в продължителността на проектите процедури като подготовка и одобрение на техническата документация, издаване на необходимите разрешителни и съгласувателни документи, подготовка и провеждане на обществени поръчки за строителство, услуга и/или доставка, процес по строителство и въвеждане в експлоатация, отчетност, окончателно разплащане към изпълнителите и др.

4.4.5 Териториален обхват:

Дейностите по настоящата процедура следва да се осъществяват в 39-те населени места, посочени по-долу:

№	Наименование на населеното място	Код, съгласно Националния регистър на населените места
Иерархично ниво 1		
1.	София	68134
Иерархично ниво 2		
2.	Благоевград	04279
3.	Бургас	07079
4.	Варна	10135
5.	Велико Търново	10447
6.	Видин	10971
7.	Плевен	56722
8.	Пловдив	56784
9.	Русе	63427
10.	Стара Загора	68850

№	Наименование на населеното място	Код, съгласно Националния регистър на населените места
Иерархично ниво 3		
11.	Асеновград	00702
12.	Велинград	10450
13.	Враца	12259
14.	Габрово	14218
15.	Горна Оряховица	16359
16.	Гоце Делчев	17395
17.	Димитровград	21052
18.	Добрич	72624
19.	Дупница	68789
20.	Казанлък	35167
21.	Карлово	36498
22.	Кърджали	40909
23.	Кюстендил	41112
24.	Ловеч	43952
25.	Лом	44238
26.	Монтана	48489
27.	Пазарджик	55155
28.	Панагюрище	55302
29.	Перник	55871
30.	Петрич	56126
31.	Разград	61710
32.	Свищов	65766
33.	Силистра	66425
34.	Сливен	67338
35.	Смолян	67653
36.	Търговище	73626
37.	Хасково	77195
38.	Шумен	83510
39.	Ямбол	87374

За определени дейности, посочени в т.4.4.6, са допустими интервенции извън зоните за въздействие на съответния Интегриран план за градско възстановяване и развитие в рамките на 20 процентна гъвкавост от стойността на проектното портфолио за всеки град.

ВАЖНО!

Безвъзмездната финансова помощ не може да бъде предоставяна за проектна дейност, финансирана по друг проект, програма или процедура, финансирани с публични средства. Следователно конкретен бенефициент, подпомаган по други европейски програми, национални програми с публично финансиране или други донорски програми, може да кандидатства по настоящата процедура за безвъзмездна финансова помощ единствено за други, нефинансирани по тези програми, дейности.

4.4.6. Допустими дейности:

Инвестиционен приоритет 1 „Енергийна ефективност в административни и жилищни сгради”

- **Изпълнение на мерки за енергийна ефективност в жилищни сгради, в студентски общежития и в административни сгради на държавната и общинската администрация**, като например: изолация на външните ограждащи елементи, смяна на дограми, обновяване на системите за поддържане на микроклимата, технически инсталации, локални инсталации и/или връзки за отопление, газоснабдяване, монтаж на индивидуални броячи, както се изисква от Директива 2012/27/ЕС (където е приложимо), както и съпътстващи строително-монтажни работи, свързани с изпълнението на мерките за енергийна ефективност, **вкл. конструктивно укрепване** (когато е предписано като задължително в конструктивното обследване);
- **Изпълнение на гореизброените мерки за енергийна ефективност, съпътствани от основно обновяване на жилищни сгради, на студентски общежития и на административни сгради на държавната и общинската администрация**, включващо изпълнение на съпътстващи строително-монтажни работи, конструктивно укрепване (когато е предписано като задължително в конструктивното обследване), както и ремонт и реконструкция на различни части на сградата (покрив, стени, стълбищни клетки и площадки, коридори, асансьори и др.), в случай че се постигат енергийни спестявания за сградата от повече от 60%;
- **Обследвания за енергийна ефективност и конструктивни обследвания** на съществуващи жилищни сгради, студентски общежития и административни сгради на държавната и общинската администрация;
- **Оценка на разходната ефективност за инвестицията;**
- **Въвеждане в експлоатация на инсталации за производство на енергия от възобновяеми източници** за горепосочените сгради за задоволяване на собствените нужди от енергия, ако това е технически възможно и икономически целесъобразно;
- **Подобряване достъпа за лица с увреждания до гореспоменатите сгради;**

ВАЖНО!!!

Интервенции върху административни сгради на общинската и държавната администрация са допустими за финансиране в рамките на зоните за въздействие на ИПГВР, на 39-те града, одобрен от УО на ОПРР.

Интервенции върху многофамилни жилищни сгради и студентски общежития са

допустими и извън зоните за въздействие, но в рамките на строителните граници на 39-те града.

Обектите на интервенция следва да бъдат избрани от конкретния бенефициент на базата на най-големите нужди за обновяване и степента на енергийни спестявания от инвестициите.

Обследването за енергийна ефективност следва да бъде изготвено по реда на чл. 16 от Закона за енергийната ефективност и придружено от **сертификат за актуално състояние на потреблението на енергия**, издаден по реда на чл. 17 от ЗЕЕ. Докладът от обследване за енергийна ефективност следва да бъде изготвено в обхват и съдържание съгласно изискванията и по реда на Наредба РД-16-1057 от 10 декември 2009 г. за условията и реда за извършване на обследване за енергийна ефективност и сертифициране на сгради, издаване на сертификати за енергийни характеристики и категориите сертификати. Обследването за енергийна ефективност следва да бъде изготвено и представено в Агенцията за устойчиво енергийно развитие⁵ (АУЕР) не по-рано от 1 година преди подаване на проектното предложение (*не важи за интервенции върху многофамилни жилищни сгради*), т.е. в случай, че проектното предложение е подадено на 01.09.2015 г., то обследването за енергийна ефективност следва да е представено в АУЕР в периода 01.09.2014-01.09.2015 г.

Интервенции ще бъдат осъществени единствено, ако обследването за енергийна ефективност е доказало, че приложените мерки ще доведат до нормативните изискваните нива на енергийна ефективност - **най-малко клас на енергопотребление „С“**.

Ще се финансира икономически най-ефективният пакет от енергоспестяващи мерки за сградата, с който се **постига клас на енергопотребление „С“** в съответствие с Наредба № 7 от 2004 г. за енергийна ефективност, топлосъхранение и икономия на енергия в сгради.

Проектните предложения следва да включват **всички енергоспестяващи мерки**, предписани в обследването за енергийна ефективност, в т.ч. мерки за оползотворяване на възобновяеми енергийни източници (при доказана техническа осъществимост и икономическа целесъобразност), **които водят до съответствие на сградата с нормативните изисквания за енергийна ефективност - най-малко клас на енергопотребление „С“ и имат пряк екологичен ефект.**

В случай, че някои мерки **вече са изпълнени с предишни инициативи** и/или проекти, кандидатът следва да докаже това и да включи в проектното предложение само мерките, които предстои да бъдат изпълнени за достигане на съответствие на сградите с нормативните изисквания за енергийна ефективност.

Проекти, свързани с внедряване на мерки за енергийна ефективност, ще се финансират само след извършено Обследване за установяване на техническите характеристики, свързани с удовлетворяване на изискванията по чл. 169, ал. 1, т. 1–5 от ЗУТ в съответствие с изискванията, определени в глава трета на Наредба № 5 от 2006 г. за техническите паспорти на строежите.

Допустими за финансиране са само задължителните енергоспестяващи мерки, предписани в обследването за енергийна ефективност, които са с оценен пряк екологичен ефект, както и задължителните мерки, предписани в техническото обследване.

Цялостно обновяване на сградите, в съответствие с допустимите дейности, може да бъде извършвано единствено ако мерките за цялостно обновяване са предписани в **обследването за енергийна ефективност и то би довело до постигане на 60%**

⁵ Съгласно Чл. 20 от Наредба № 16-1594 от 13.11.2013 г. за обследване за енергийна ефективност, сертифициране и оценка на енергийните спестявания на сгради „Собственикът на сградата или негов представител в 14-дневен срок от датата на подписване на протокол за приемане на резултатите от обследването е длъжен да представи с придружително писмо до изпълнителния директор на АУЕР следните документи...”

енергийни спестявания.

Не са допустими дейности по изготвяне на самостоятелни обследвания за енергийна ефективност по реда на чл. 16 от ЗЕЕ, или обследвания за установяване на техническите характеристики, свързани с удовлетворяване на изискванията по чл.169, ал.1, т.1–5 от ЗУТ, които не са свързани със СМР за обектите, включени в проектното предложение. Всички проекти, свързани с внедряване на мерки за енергийна ефективност и оползотворяване на ВЕИ, трябва да отговарят и на изискванията на Закона за енергийната ефективност, Закона за устройство на територията и на подзаконовата нормативна база за тяхното прилагане.

При интервенции върху административни сгради държавна собственост конкретният бенефициент следва да кандидатства в партньорство със съответната държавна институция, като се представи **Партньорско споразумение** в свободен текст между конкретния бенефициент и съответната държавна институция. В партньорското споразумение следва да се разпишат правата и задълженията на всеки партньор по проекта.

По отношение студентски общежития, интервенции са допустими само върху **студентски общежития, обслужващи държавни висши учебни заведения**. При интервенции върху студентски общежития, конкретният бенефициент следва да кандидатства в партньорство със съответното държавно висше учебно заведение или юридическото лице, което управлява студентското общежитие, като се представи **Партньорско споразумение** в свободен текст между страните. В партньорското споразумение следва да се разпишат правата и задълженията на всеки партньор по проекта.

Интервенции върху студентски общежития ще се реализират **само чрез комбинирано финансиране чрез БФП и финансови инструменти, създадени по линия на ОПРР 2014-2020 г.** Финансирането ще се осъществява с водещата роля на организацията, изпълняваща финансови инструменти (фонд), избрани от Фонд на фондовете, създаден към министъра на финансите, и по ред и при условия, различни от тези за финансиране на проекти с БФП. Фондът ще има ангажимент да определи както подкрепата по линия на финансовия инструмент, така и необходимия размер на БФП.

При подаване на проектно предложение, свързано с интервенции върху студентски общежития конкретният бенефициент определя по свое усмотрение и на своя отговорност индикативния **размер на БФП**, който не може да бъде 100% **от общата стойност на проекта**. Размерът на БФП може да бъде променен на по-късен етап след анализ и оценка от страна на Фонда. В тази връзка, проектното предложение следва да бъде придружено от Решение на Общинския съвет или Решение на академичния съвет на висшето училище или Декларация от юридическото лице-партньор, с което се поема ангажимент за вземане на кредит или друга подкрепа по линия на финансовия инструмент, създаден по ОПРР 2014-2020 г., за разликата между общия размер на проекта и размера на БФП, определен от Фонда.

Всички мерки, насочени към подобряване на **достъпа на хора с увреждания до сградите**, следва да бъдат съобразени с изискванията на Наредба №4 от 01.07.2009г. за проектиране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за хората с увреждания.

При интервенции върху **многофамилни жилищни сгради**, конкретният бенефициент следва да подаде **едно общо проектно предложение без да посочват определените сгради**.

Допустими са интервенции върху следните видове многофамилни жилищни сгради:

- многофамилни жилищни сгради (масивни сгради), проектирани преди 26 април 1999 г. в 39-те града от 1-во до 3-то йерархично ниво, които са извън обхвата на Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради;
- многофамилни жилищни сгради до 36 самостоятелни обекта с жилищно предназначение, строени по индустриален способ: ЕПЖС (едропанелно жилищно строителство); ППП

(пакетно-повдигани плочи); ЕПК (едроплощен кофраж); пълзящ кофраж и разновидностите им в 39-те града от 1-во до 3-то йерархично ниво, които са извън обхвата на Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради.

При интервенции върху **многофамилни жилищни сгради**, конкретният бенефициент следва да сключи договор със съответното сдружение на собствениците, създадено по реда на чл. 25, ал. 1 от ЗУЕС. Не са допустими сдружения, създадени с цел и осъществяващи друга дейност, в т.ч. и по чл. 25, ал. 2 от ЗУЕС, включително стопански дейности, като отдаване под наем на общи части.

Допустимите за финансиране многофамилни жилищни сгради, критериите за избор на сградите, допустимите дейности и разходи и необходимите документи са детайлно разписани в **Приложение Н - Указания за изпълнение на дейности за „Енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради“ по Инвестиционен приоритет 1 „Енергийна ефективност в административни и жилищни сгради“ на ОПРР 2014-2020** към настоящите Насоки за кандидатстване.

Инвестиционен приоритет 2: „Интегриран градски транспорт“

- **Разработване на планове за управление на трафика и внедряване на интелигентни транспортни системи**, в т.ч.: автоматизирани системи за управление и контрол на трафика, системи за локализиране на превозните средства на масовия градски транспорт и осигуряване на предимство, системи за информация на пътниците в реално време, автоматизирани билетни системи, комуникационни подсистеми, системи за видеонаблюдение за нуждите на центровете за градска мобилност и др.
- **Подобряване на достъпността на спирките на масовия градски транспорт и довеждащата до тях инфраструктура (подлези и надлези)**, като например платформи и асансьори за хора с увреждания, премахване на пречките за ориентация и информация, светлинно и звуково обявяване на спирките, ясно визуално означаване на линиите, разписания, разбираеми и за хора с намалено зрение, информация за незрящи и др.;
- **Обновяване на транспортната инфраструктура**, като например гнездовата и контактна мрежа, подобряване на спирки, бази за ремонт, поддръжка и оборудване;
- **Развитие на инфраструктурна маршрутна мрежа с нови дестинации** до по-отдалечени жилищни райони;
- **Осигуряване на системи за защита от шума**, като например осигуряване на трамвайните линии с антивибрационни и шумозащитни елементи;
- **Разработване и подобряване на системи за обществен градски транспорт, използващи автобуси, трамваи, тролей**, които отговарят на европейската нормативна уредба за вредни емисии от двигателите и използване на възобновяеми/алтернативни енергийни източници в градския транспорт.
- **Изграждане/реконструкция/рехабилитация на улични мрежи, транспортна инфраструктура и съоръженията към нея** (мостове, тунели, надлези, подлези и др. като елементи на техническата инфраструктура съгласно чл. 64 (1) от ЗУТ) във връзка с развитието на интегрирана система за градски транспорт, както и гнездова и контактна мрежа, спирки на обществения градски транспорт, депа, бази за ремонт и поддръжка и др. във връзка с развитието на интегрирана система за градски транспорт;
- **Изграждане/реконструкция/рехабилитация на пешеходни улици, тротоари и пешеходни зони, велосипедни пътеки и алеи, паркинги за велосипеди, подлези,**

надлези, транспортна инфраструктура, включително свързани дейности, като например монтаж на пътни знаци и информационни табели, като част от интегрираната система за градски транспорт;

- **Подобряване на връзките между интегрирания градски транспорт, междуградския автобусен, ж.п. и морски транспорт, като част от реализиране на интермодални превози** — обновяване на общински автогари и съответните предгарови пространства общинска собственост, спирки на масовия градски транспорт, осигуряващи лесен трансфер към следващия по вид транспорт и логическа връзка между отделните инфраструктури и други;
- **Изграждане/реконструкция/рехабилитация на паркинги и други мерки, свързани с организация на паркирането** в близост до възлови точки на масовия градски транспорт извън централните градски части.

ВАЖНО!!!

Дейностите по този инвестиционен приоритет са допустими **на цялата територия на 39-те града от 1-во, 2-ро и 3-то йерархично ниво, включително функционалните връзки със съседни населени места, които представляват част от системата на обществения градски транспорт** и са включени в интегрирания проект за устойчив градски транспорт. Проектите ще следва да **отчитат функционирането на идентифицираните в ИПГВР зони за въздействие**, но без да се ограничават териториално в рамките им.

Проектните предложения трябва да бъдат разработени въз основа на **интегриран териториален подход**, т.е. система от взаимосвързани действия, които целят трайно подобрене на икономическото, социалното и екологичното състояние на дадена територия. Основата на този процес е „интеграцията“, което означава, че всички дейности в конкретно проектно предложение трябва да бъдат разглеждани в тяхната взаимовръзка с оглед на това между отделните елементи да има такава синергия, че цялостното въздействие на проектното предложение да превишава сбора от въздействието на отделните му съставни части, ако те бъдат осъществени поотделно.

Проектите следва да целят:

- Опазване на околната среда чрез подобряване характеристиките на превозните средства, обслужващи обществения транспорт – замяна на остарелите и амортизирани превозни средства с нови, отговарящи на нормативните стандарти за вредни емисии;
- Насърчаване на мултимодална устойчива градска мобилност чрез създаване на възможности за алтернативни форми на транспорт и тяхното подходящо комбиниране, в това число обществен транспорт, велосипедизъм, придвижване пеша, връзки с други видове транспорт;
- Използване на шумоизолиращи съоръжения;
- Подобряване безопасността на средата чрез осигуряване на безопасени пешеходни връзки до спирките и гарите;
- Подобряване скоростта и качеството на обслужване на обществения градски транспорт като по този начин се насърчи повече хора да предпочетат услугите му пред превоза с личен автомобил;
- Подобряване пропускливостта на кръстовищата и осигуряване на предимство на превозните средства на градския транспорт чрез автоматизирано „умно“ управление на светофарите;
- Подобряване на достъпността – осигуряване на нископодови превозни средства, рампи и асансьори за хора с увреждания, улесняващи достъпа до спирките на

градския транспорт, звуково и визуално означаване на спирките и самите превозни средства;

- Намаляване броя на личните автомобили в централните градски части чрез мерките за организация на паркирането в близост до възлови точки на обществения транспорт;

С оглед потенциала на отделни елементи на проектите за интегриран градски транспорт да генерират приходи и възможностите за възвръщаеми инвестиции, се допуска използването на финансови инструменти, за финансиране на отделни компоненти или цялостни решения от проектите за интегриран градски транспорт.

В случай на интервенции върху активи, собственост на общинска компания за интегриран градски транспорт, конкретният бенефициент следва да кандидатства в партньорство с общинския превозвач, като се представи **Партньорско споразумение** в свободен текст между конкретния бенефициент и общинския превозвач. В партньорското споразумение следва да се разпишат правата и задълженията на всеки партньор по проекта.

Дейности за изграждане/ реконструкция/ рехабилитация трябва задължително да бъдат извършвани върху общинска/държавна недвижима собственост или върху терени с учредено право на строеж в полза на общината.

Дейности за рехабилитация/реконструкция на улични мрежи ще се допускат за финансиране в рамките на проектите за интегриран градски транспорт **само при доказана обвързаност със съществуващи или планирани маршрути на линиите на обществения градски транспорт** (напр. реконструкция на улично платно, в случай когато негова лента ще се обособи за движение на средствата на масовия градски транспорт, или осигуряване на инфраструктура за нови маршрутни линии).

Рехабилитация/реконструкция на улични мрежи/ пешеходни и велоалеи/ пешеходни зони/ тротоари **ще се финансира само при напълно изградени и/или реконструирани към момента на кандидатстване мрежи на подземната техническа инфраструктура** и при ясна обвързаност на предвидените интервенции с интегрираната система за обществения градски транспорт. Няма да се финансират проекти, за които е необходимо изграждане на нови или реконструиране на съществуващи мрежи на подземната техническа инфраструктура в период до 5 години след одобряване на искането за окончателно плащане по проекта. Няма да се финансират дейности, свързани с извършване на текущ ремонт/поддръжка на улична мрежа.

Проектът трябва да включва задължително мерки за подобряване на **достъпна среда за хора с увреждания**. В тази връзка, проектното предложение следва да бъде съобразено с изискванията на Наредба № 4 от 1 юли 2009 г. за проектиране, изпълнение и поддръжане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за хора с увреждания.

Интервенции, свързани с **обществени паркинги**, са допустими само в близост до възлови точки на масовия градски транспорт, което ще допринесе за подобряване на условията за движение в съответствие с транспортно-комуникационния план на общината.

Конкретните бенефициенти се задължават в срок до 6 месеца от сключване на договор за БФП да представи на УО на ОПРР 2014-2020 г. доказателства за предприетите действия и стартирана процедура за привеждане на договорите за обществена услуга с превозвачите, които ще експлоатират/ползват активи, придобити в рамките на проектите, в съответствие с изискванията на Регламент (ЕО) №1370/2007 г. Договорите за обществена услуга, приведени в съответствие с изискванията на Регламент (ЕО) №1370/2007 г., следва да се представят пред УО на ОПРР 2014-2020 г. до датата на предоставяне на цитираните активи за ползване/експлоатация от страна на съответните превозвачи.

При подаване на проектното предложение кандидатът трябва да удостовери, че разполага с

финансови ресурси, включително от други източници, за покриване на допустимите разходи по проекта, които няма да бъдат финансирани от БФП по ОПРР 2014-2020 г. За целта на етапа на подаване на проектното предложение конкретният бенефициент следва да представи Решение на Общинския съвет, с което се поема ангажимент за осигуряване на необходимия ресурс чрез собствени средства, вземане на кредит или друга подкрепа от финансова институция, в случай, че проектът бъде финансиран по ОПРР. **Проектните предложения задължително трябва да бъдат придружени от:**

1. Подробно пред-инвестиционно проучване за цялата система на градския транспорт

Прединвестиционното проучване следва да отчита въздействието на всички мерки, предприети на територията на общината за управление на транспорта, включително такива, които се изпълняват със средства на бенефициента или частни инвестиции. Пред-проектното проучване трябва да съдържа достатъчна обосновка за вида на маршрутите предвидените транспортни средства и съоръжения, като представи настоящата ситуация, включително наличните маршрути, вело- и пешеходни алеи, транспортни средства и съоръжения, представи оценка на необходимостта и дефинира обхвата на проекта.

Предпроектното проучване следва да представи стратегията за цялостното развитие на града и транспорта, в съответствие с релевантни стратегически документи и да бъде в съответствие с **актуална транспортно-комуникационна схема на града**, в т.ч. и **Планове за устойчива градска мобилност (за градовете, които имат разработени)**, Общ устройствен план и др.

Предпроектното проучване следва да разглежда вариантни решения (сценарии) за избора им и да докаже целесъобразността на избраната опция. Следва да се представят прогнозните тенденции по отношение на трафика и търсенето, както и промяната им след изпълнение на планираните инвестиции. Тази информация следва да е подкрепена с описание на транспортното моделиране и резултатите от него и да включва прогнозни данни за допълнителния брой пътувания в резултат на интервенциите.

Проучването трябва да съдържа подробен анализ на правната и институционална рамка, в която проектът ще се изпълнява и в която ще бъдат експлоатирани резултатите, както и да предлага адекватен модел на експлоатация в пълно съответствие с разпоредбите на Регламент (ЕО) № 1370/2007 относно обществените услуги за пътнически превоз с железопътен и автомобилен транспорт.

Проучването трябва да съдържа план за възлагане на обществени поръчки за изпълнението на проекта.

Основен и задължителен елемент на предпроектното проучване е екологичен анализ, вкл. и на нормативната база на европейско, национално и регионално ниво, в т.ч. и на Програмите за намаляване на замърсителите и достигане на установените норми съгласно Закона за чистотата на атмосферния въздух (за градовете, които имат разработени). Следва да се направи анализ на очакваното екологично въздействие от реализирането на всяка от предложените алтернативи за развитие и модернизация на градския транспорт, както и подробен екологичен анализ на избраната алтернатива.

Всеки проект трябва да е съобразен със съответните общински програми за опазване на околната среда, и в частност - **Общинските програми за намаляване на замърсителите и достигане на установените норми** (за общините, за които такива програми се изпълняват), разработени съгласно Закона за чистотата на атмосферния въздух и подзаконовите нормативни документи, транспониращи изцяло Директива 2008/50/ЕО относно качеството на атмосферния въздух и за по-чист въздух за Европа.

2. Финансов анализ - за проекти с очаквана стойност на разходите до 10 000 000 лв. или

Анализ разходи-ползи и финансов анализ - за проекти с очаквана стойност на разходите над 10 000 000 лв., в съответствие с насоките на ЕК за изготвяне на Анализ разходи-ползи на инвестиционни проекти, публикувани на следната интернет страница: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/cba_guide.pdf; Указания за изготвяне на АРП в транспортния сектор“ (МФ, МТИТС, НКЖИ, „Метрополитен“ ЕАД, АПИ).

Предназначението на анализа на разходите и ползите е да идентифицира и даде финансово изражение на всички възможни въздействия (финансово, икономическо, социално, екологично и др.), с цел определяне на разходите и ползите от проекта. Разходите и ползите се оценяват по метода „с нарастваща стойност“ (incremental approach), като се разглежда разликата между сценария, включващ изпълнението на проекта („с проект“), и алтернативен сценарий, при който проектът не се изпълнява, („без проект“). Основната цел на анализа е да докаже, че в рамките на целите на регионалната политика на ЕС проектът едновременно е целесъобразен от икономическа гледна точка (икономическа нетна настояща стойност > 0) и се нуждае от финансов принос от Фондовете, за да бъде финансово изпълним (финансова нетна настояща стойност без финансов принос от ЕС < 0).

В рамките на анализа на разходите и ползите следва да бъде определено нивото на финансов недостиг на проекта. На базата на нивото на финансов недостиг се изчислява размерът на БФП като процент от допустимите разходи по проекта.

При анализа на финансовата устойчивост на инвестицията следва да се покажат източниците на финансиране на проекта, в това число на частта от инвестиционните разходи (допустими или недопустими), които няма да бъдат финансирани от ОПРР. Финансовите прогнози следва да покажат **финансовата устойчивост на проекта, което означава наличието на положителен кумулативен паричен поток за всяка година от времевия хоризонт.**

Следва да се има предвид, че при оценката на проектното предложение следва да се обърне особено внимание на способността на кандидата да гарантира, че изградената система за обществен градски транспорт ще бъде самоиздържаща се след края на проекта и че приходи, генерирани при нейната експлоатация, компенсациите за преференциални пътувания и субсидиите за неефективни линии на градския транспорт, трябва да бъдат достатъчни, за да гарантират покриване на експлоатационните разходи, разходите за поддръжка, необходимите последващи разходи за подмяна на активите през целия времеви хоризонт, както и обслужването на заемите, ако се предвиждат такива за финансиране на проекта.

Допустимо е наличие на временен недостиг на средства в отделни години от времевия хоризонт, който може да се покрива с оборотен кредит или субсидии от страна на общината или държавата. В този случай следва да се представят доказателства за възможност за осигуряване на такива източници за финансиране на временния недостиг.

Същевременно, друг важен елемент на финансовия анализ е гарантирането на „социална поносимост“ на изградената инфраструктура, т.е. цената на услугата следва да бъде на социално приемливо ниво.

На електронен носител трябва да се представят всички таблици и изчисления, включени в анализа разходи-ползи във формат Excel, позволяващ да се проследи логиката на направените изчисления.

Представената информация (като отделни таблици в рамките на един електронен файл във формат Excel и като отделни подточки от текста на предпроектното проучване) следва да съдържа най-малко следните раздели:

- Общи допускания с базовите входни параметри, които се използват във финансовия и икономическия анализ, като източниците на тези допускания следва да бъдат ясно указани;
- Резултати от анализа на търсенето и транспортното моделиране;
- Детайлна разбивка на инвестиционните разходи по проекта (включително използвана валута, единична стойност, количество, обща стойност без и със ДДС);
- Подробна разбивка на оперативните разходи и приходи във вариантите „без проект“ и „със проект“, които да се основават на действителна информация от Отчетите за приходи и разходи на превозвача/превозвачите в съответната община;
- Финансов анализ, базиран на прилагането на инкрементален подход: изчисляване на показателите FNPV/C, FIRR/C, FNPV/K, FIRR/K, нивото на финансовия недостиг;
- Финансова устойчивост на проекта през годините на неговото изпълнение. Когато собственикът и операторът на инфраструктурата не са едно и също лице, следва да се изготви консолидиран анализ на финансовата устойчивост от гледна точка на проекта като цяло;
- Източници на финансиране
- Проверка за свръхкомпенсиране на превозвача/превозвачите в съответствие с Регламент (ЕО) № 1370/2007 на Европейския парламент и на Съвета (Приложение „Правила, приложими за компенсациите в случаите по член 6, параграф 1“);
- Амортизационен план на кредита, ако е предвидено заемно финансиране;
- Икономически анализ: фискални и ценови корекции, остойностяване на ползите от проекта, изчисляване на показателите ENPV, EIRR и BCR;
- Анализ на чувствителността,
- Анализ на риска.

3. **Анализ на въздействието върху околната среда. Решение по ОВОС.**

Необходимо е да бъде представено положително решение по Оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС) за обекта, включен в проекта или решение, с което е преценено, че не е необходимо да се извършва ОВОС. Решението следва да потвърждава прилагането на най-добри налични техники. Когато с решението по ОВОС не е потвърдено прилагането на най-добри налични техники се представя и Комплексно разрешително.

Решението по ОВОС и комплексното разрешително трябва да се отнасят за същото проектно предложение и да съответстват на обхвата на проектното предложение (местоположение, капацитет и др.), което бенефициентът представя. Решението по ОВОС трябва да обхваща всички съоръжения и инфраструктура, върху които се предвижда да се осъществяват интервенции. Следва да се представи подробна информация за проведените обществени консултации във връзка с издаването на решението, както и образувани съдебни производства.

Към решението по ОВОС следва да са приложени следните документи:

- Нетехническо Резюме към Доклада за оценка на въздействието върху околната среда и документи, касаещи доклада за ОВОС
- Доклада за оценка на въздействието върху околната среда

Решение по Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони

Решение за съгласуване на планове, програми, проекти или инвестиционни

предложения, с което е преценено, че няма вероятност да окажат значително отрицателно въздействие върху защитените зони (чл. 18 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони); или решение за оценка за съвместимост на план/програма/проект или инвестиционно предложение с предмета и целите на опазване на съответната защитена зона от мрежата НАТУРА 2000 (чл. 28 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони) в случаите, когато оценката за съвместимост не се осъществява по процедурата по ОВОС или ЕО/ или становище по чл.3 от Наредбата, че програмата, проектът или инвестиционното предложение не подлежи на оценка за съвместимост.

Инвестиционен приоритет 3 „Градска среда“

Група дейности „Градска среда“

- **Изграждане и възстановяване на зони за обществен отдиш**, като например паркове, зелени площи, детски площадки, градски площи, междублокови пространства, спортни площадки за свободен достъп и др., включително поставяне на пейки, беседки, възстановяване на чешми, фонтани, водни площи, статуи, паметници и други елементи от градското обзавеждане, изграждане и ремонт на обществени тоалетни, в това число зелена инфраструктура и свързване на зелените зони за подобряване на градските екосистеми;
- **Изграждане, реконструкция, рехабилитация на физическите елементи на градската среда**, като например пешеходни алеи и тротоари, велосипедни пътеки и алеи, пешеходни зони, подлези и надлези за пешеходци и велосипедисти, включително свързани дейности, като поставяне на указателни знаци, информационни табели и др.;
- **Изграждане, рехабилитация и реконструкция на улични мрежи и обществени паркинги;**
- **Инсталиране на енергоспестяващо улично осветление и осъществяване на мерки за повишаване на сигурността и предотвратяване на престъпността**, като например поставяне на осветление на паркови площи, охранителни системи за наблюдение на обществени места и др., като част от строителството и рехабилитацията на други физически елементи на градската среда (улична мрежа, паркови площи) в рамките на ИПГВР;
- **Въвеждане на системи за контролиран достъп в пешеходни зони на МПС**, като например механични/хидравлични/електрически прегради, недопускащи достъп на МПС в пешеходните зони, но спускащи се при подаден сигнал от линейка, пожарна кола, полицейски автомобил, автомобили за почистване, които позволяват влизане в тях и на други автомобили (например на доставчици на магазини и др.) в точно регламентирани часове за позволен достъп, връзка със системата за видео наблюдение и т.н.;
- **Създаване на достъпна архитектурна среда**, свързана с горните направления, включително подобряване на достъпа за хора с увреждания до административни сгради.

ВАЖНО!!!

Дейностите по група „Градска среда“ са допустими за финансиране във всички зони за въздействие, включени в ИПГВР, одобрен от УО на ОПРР.

За дейности по група „Градска среда“, свързани с изграждане, рехабилитация и реконструкция на улични мрежи, обществени паркинги, алеи и междублокови пространства, задължително следва да се докаже синергичен характер на инвестициите спрямо останалите мерки, включени в инвестиционната програма. За целта към проектното

предложение следва да се представят графични материали (схеми, карти, скици, планове и т.н.), от които да е видно, че предложеният проект е свързан (надгражда) други изпълнени, в процес на изпълнение или предвидени за изпълнение проекти (обекти). Междинното звено си запазва правото да не одобри проектни предложения, свързани със самоцелно изграждане, рехабилитация и реконструкция на улични мрежи, обществени паркинги, алеи и междублокови пространства.

При изграждане/рехабилитиране на паркове/зони за отдих, допустими дейности са и изграждане/рехабилитиране на подземната техническа инфраструктура на обекта на интервенция (електро, ВиК). В тази връзка осветлението на паркове/зони за отдих/площадки за игра не представляват интервенции върху улично осветление. Същите следва да се разглеждат като част от самия обект на интервенция. **Не са допустими интервенции върху улична ВиК мрежа.**

Проектни предложения по **група дейности „Градска среда“**, в т.ч. за **рехабилитация и реконструкция на улични мрежи и тротоари**, следва да бъдат придружени от Решение на съответния Общински съвет, че елементите на подземната техническа инфраструктура под обекта на интервенция са напълно изградени и/или реконструирани към момента на кандидатстване и не се предвижда планово изграждане или реконструкция на съществуващата подземна инфраструктура за период от 5 години след одобряване на искането за окончателно плащане или документ, с който бенефициентът се ангажира да осигури собствен ресурс или друг източник на финансиране за подземната инфраструктура, преди стартиране на СМР по ОПРР 2014-2020.

Няма да се финансират дейности, свързани с извършване на **текущ ремонт/поддръжка на улична мрежа**.

При изграждане, рехабилитация и реконструкция на улични мрежи, **допустими дейности са също и изграждане, рехабилитация и реконструкция на елементи на техническата инфраструктура** (чл.64 от ЗУТ), а именно: транспортната техническа инфраструктура и съоръженията към нея (мостове, тунели, прелези, подлез, надлези).

При реконструкции/рехабилитации на улични мрежи е допустимо **изграждането на подпорни стени** на места, където са налице локални срутища и свличания на земни маси в обхвата на същите.

Изграждането на **VELOALEI**, **рехабилитацията/реконструкцията на тротоари в паркове/зони за отдих/площадки за игра** не представляват отделни дейности и същите следва да се разглеждат като част от обекта на интервенция

Интервенции върху **спортни площадки** (за футбол, баскетбол, волейбол, тенис на маса, скейтборд и др.) са допустими, ако същите са **разположени в междублокови пространства и/или в паркови зони, както и са предвидени за свободно (безплатно) ползване от жителите** на населеното място.

С предимство следва да се избират проекти, които **насърчават прилагането на иновативни и съвременни архитектурно-пространствени, оригинални композиционни и дизайнерски решения** (напр. интересни настилки, водни площи, елементи на градското обзавеждане, алпинеуми, ландшафтни тематични групи и кътове за отдих, растителни композиции с интересни растителни видове и висок художествено естетически вид и др.).

Всички проекти следва да бъдат съобразени с изискванията на Наредба №4 от 01.07.2009г. за проектиране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за **хората с увреждания**.

Група дейности „Зони с потенциал за икономическо развитие“

- **Подобряване/надграждане и реконструкция на съществуваща или строителство/развитие на нова техническа инфраструктура, свързана с бизнеса и**

предприемачеството, като например комуникационна свързаност, строителство/ реконструкция/ рехабилитация на улици, осигуряващи достъп до и в индустриалните и бизнес зони, публично осветление, връзки към главната газоснабдителна, електроснабдителна, водоснабдителна и канализационна мрежа, поставяне на указателни знаци и информационни табели, охранителни системи около или в рамките на бизнес зоните и терените и др. в рамките на зоните с потенциал за икономическо развитие към ИПГВР;

- **Озеленяване, места за отдих, велоалеи, паркинги** за велосипеди и автомобили на работещите в зоните с потенциал за икономическо развитие.

ВАЖНО!!!

Интервенции по група дейности „Зони с потенциал за икономическо развитие“ ще се реализират **в рамките на зоните с потенциал за икономическо развитие**, включени в ИПГВР, одобрен от УО на ОПРР. Допуска се финансиране на проекти **извън зоните с потенциал за икономическо развитие, но в рамките на общинската територия** с оглед насърчаване на градско-селските връзки и укрепване на функционалните връзки между градовете и зоните за въздействие с периферната общинска територия в рамките на 20-те % от гъвкавостта по отношение на проекти за осигуряване на функционални връзки. Тези проекти следва да бъдат част от ИПГВР, да съответстват на Общинските планове за развитие и да включват обосновка за техния принос за подобряване на функционалните връзки между града и неговата периферия.

Проектни предложения по група дейности „Зони с потенциал за икономическо развитие“ ще се финансират само **при доказан реален инвестиционен интерес към съответните зони**. За целта при подаване на проектни предложения по тази група дейности трябва задължително да се представи един от следните документи, доказващи наличие на частни и/или публични инвестиционни намерения в съответните зони:

- сертификат за клас инвестиция и за приоритетен инвестиционен проект или сертификат за инвестиционен проект с общинско значение, в рамките на зоната, съгласно Закона за насърчаване на инвестициите;
- документ, доказващ получаването на кредит или друг тип подкрепа по линия на финансовите инструменти за проекти в зоните с потенциал за икономическо развитие.
- наличие на одобрен проект по Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 г., Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 г., Програма „Хоризонт 2020“ или други донорски програми, в рамките на зоната.

Всички проекти следва да бъдат придружени от писмо за подкрепа от съответната компания-инвеститор.

Към документите, доказващи наличието на реални частни и/или публични инвестиционни намерения в икономическите зони, задължително трябва да се представи и обосновка за необходимостта и целесъобразността от предложените интервенции в зоната, които могат да бъдат финансирани по настоящата процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.

В рамките на група дейности „Зони с потенциал за икономическо развитие“ ще бъдат финансирани проекти с най-големи нужди или най-висок потенциал за привличане на инвестиции, за възвръщаемост на инвестициите и постигане на икономически растеж в регионите.

Всички проекти следва да осигуряват достъпна архитектурна среда и да бъдат съобразени с изискванията на Наредба №4 от 01.07.2009 г. за проектиране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за

хората с увреждания.

Инвестиционен приоритет 4 „Социална инфраструктура“

Група дейности „Социална инфраструктура“

- Подкрепа за **осигуряване на съвременни социални жилища** за настаняване на уязвими, малцинствени и социално слаби групи от населението и други групи в неравностойно положение, чрез строителство, реконструкция, ремонт и разширение на социални жилища и благоустрояване на прилежащото околno пространство, в които да бъдат настанени представители на целевата група, както и подобряване достъпа за хора с увреждания до социалните жилища, като част от останалите строително-монтажни дейности по обекта;
- **Основен ремонт/реконструкция/изграждане на подходяща общинска инфраструктура за предоставяне на услуги в общността за възрастни хора и хора с увреждания извън държавната политика за деинституционализация** – дневни центрове, приюти, кризисни центрове, социални общежития и др., включително прилежащото околno пространство и подобряване достъпа за хора с увреждания до горепосочените сгради като част от останалите строително-монтажни дейности по обекта и изготвяне на конструктивни обследвания на съществуващия сграден фонд;
- **Основен ремонт/реконструкция/изграждане на подходяща общинска инфраструктура за предоставяне на услуги в общността за деца извън държавната политика за деинституционализация** - центрове за работа с деца на улицата, кризисни центрове, дневни центрове, консултативни центрове и др., включително прилежащото околno пространство и подобряване достъпа за хора с увреждания до горепосочените сгради като част от останалите строително-монтажни дейности по обекта и изготвяне на конструктивни обследвания на съществуващия сграден фонд;
- **Доставка и монтаж на оборудване и обзавеждане** за горепосочените сгради/помещения, като част от цялостното им обновяване.;

ВАЖНО!!!

Изборът на обектите на интервенция, свързани с предоставянето на услуги в общността за възрастни и деца, следва да бъде предварително съгласуван с Министерство на труда и социалната политика с оглед гарантиране съгласуваност на политиките.

При подаване на проектно предложение за социална инфраструктура, конкретният бенефициент следва да представи писмо от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020 г. или друга финансираща програма, в което се декларира, че за социалната услуга е/ще бъде осигурено финансиране.

ВАЖНО!!!

В случай, че в одобрения ИПГВР на съответния град са идентифицирани **проекти за социални жилища**, конкретният бенефициент следва да подаде поне един от тях за финансиране по настоящата процедура.

ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ УСЛОВИЯ ЗА ДЕЙНОСТИТЕ, СВЪРЗАНИ СЪС СОЦИАЛНИ ЖИЛИЩА

Всички проектни предложения следва да са в съответствие с Националната стратегия на РБългария за интегриране на ромите 2012-2020.

- Осигуряване на **интегриран подход** - Мерките за осигуряване на социални жилища за маргинализирани групи, в т.ч. ромите, следва задължително да се съчетават с други

видове интервенции, включително такива в областта на образованието, здравеопазването, социалното приобщаване и заетостта

- **Анти-сегрегационен характер на интервенциите** - физическото местонахождение на жилищното строителство трябва да осигурява пространствена интеграция на представителите на маргинализираните общности като цяло и **да не допринася за тяхната сегрегация, изолация и изключване**. Мерките за осигуряване на социални жилища за маргинализирани групи, в т.ч. ромите, следва да бъдат изпълнявани в комбинация и да бъдат пространствено обвързани с мерки за подобряване на градската среда, с оглед постигане на интегрирано въздействие върху определена част от града (зона за въздействие).

Интервенциите по ОПРР трябва задължително да се допълват от дейности за осигуряване на образование, заетост, здравеопазване, социално приобщаване на целевата група, имайки предвид и възможностите, които се предоставят по:

- Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020г.
- програми за достъп до социални и здравни услуги на представителите на целевите групи;
- предоставяне на посреднически услуги от бюрата по труда;
- други (донорски, национални, местни) програми за заетост, здравеопазване, социално приобщаване на целевата група

Десегрегационният характер на модела следва да бъде осигурен чрез подкрепа за социални жилища, чието физическо местонахождение осигурява пространствена интеграция на маргинализираните групи в обществото и не допринася за тяхната сегрегация, изолация и изключване, като не се допуска създаването на обособени територии. Физическото местонахождение на жилищата следва да осигурява техническа (комунална-вода, електричество, газ и други), социална и образователна инфраструктура (училища, детски градини, социални услуги, ДКЦ). **Пространствената интеграция** най-общо се определя като процес, посредством който се спира маргинализирането на дадена група от основното общество и се премахват (или намаляват) граници на сегрегирани територии в населеното място чрез подобряване на интеграцията и достъпа до съществени възлови зони и заобикалящите ги общности.

Целевата група по проектите следва да включва представители на поне 2 от посочените групи:

1. Бездомни хора и/или такива, живеещи в много лоши битови условия - лица, които нямат собствено жилище и не притежават движима или недвижима собственост и/или идеални части от нея, която може да бъде източник на доходи, както и не са сключили договор за безвъзмездно ползване на имот, не са настанени в специализирана институция на държавна и/или общинска издръжка, и в същото време отговарят на поне едно от следните условия:

- Живеят на улицата или на публични места, без осигурен подслон;
- Нямат обичайно място на пребиваване, които използват за нощуване приюти или други услуги за временно настаняване;
- Обитават жилище, което не отговаря на законоустановените стандарти за жилищно строителство и проектиране;
- Обитават жилище, което не е електрифицирано или няма достъп до питейна вода, или канализация и др.;
- Обитават пренаселено жилище, при което на един член от семейството се пада по-малко от:
  - За едночленно семейство – 1 стая;
  - За двучленно и тричленно семейство – 2 стаи;

- За четиричленно семейство – 3 стаи;
- За петчленно и по-голямо семейство – по 1 помещение на член на семейството.

2. Родители с деца, вкл. непълнолетни родители, многодетни семейства, деца с влошено здраве и увреждания:

- „Родители“ са биологичните родители и осиновители, както и родителите на доведени и заварени деца до 18-годишна възраст;
- „Непълнолетни родители“ са майките, ненавършили 18-годишна възраст, които са родили (осиновили) и отгледали поне едно дете над едногодишна възраст;
- "Многодетни" са майките, родили (осиновили) и отгледали три и повече деца над едногодишна възраст;
- „Деца с влошено здраве и увреждания“ са деца на възраст до 16 години с определен вид и степен на увреждане или дете/ лице на възраст от 16 до 20 години с определена степен на трайно намалена работоспособност.

3. Хора в риск от бедност и социално изключване - лица, чийто среден доход на член от семейството за предходните 12 календарни месеца от всички източници е по-нисък от законоустановения месечен размер на гарантирания минимален доход за страната, определен с акт на Министерския съвет, за същия период от време. Семейството включва съпрузите, ненавършилите пълнолетие деца, както и навършилите пълнолетие, ако продължават да учат, до придобиване на средно общо или професионално образование, но не по-късно от навършване на 20-годишна възраст (родени, припознати, осиновени, доведени, заварени, с изключение на сключилите брак).

Важно! Лицата от целевата група задължително следва да живеят/обитават жилищен фонд в лошо състояние и/или с лоша или липсваща инженерна инфраструктура (водопровод, канализация и др.), и да не притежават собственост върху недвижим имот.

Конкретните бенефициенти трябва ясно да посочат **критериите за подбор на представителите на целевата група, които ще бъдат настанени** в осигурените по проекта социални жилища, при спазване разпоредбите на съответната общинска наредба за условията и реда за настаняване в общински жилища и изискванията към целевата група, посочени в настоящите Насоки за кандидатстване, с оглед спазване на принципа за равнопоставеност при настаняване на лицата с установени жилищни нужди, независимо от тяхното местожителство в съответния град.

Конкретните бенефициенти следва да представят ясна **информация за задълженията, които представителите на целевата група, ще поемат след настаняването им** в осигурените по проекта социални жилища, както и правилата за наблюдение спазването на поетите задължения и ангажименти и санкции, в случай на неспазването им.

При подаване на проектно предложение, конкретните бенефициенти следва да представят **убедителни доказателства за обществена подкрепа към проекта и социален толеранс, на база проведени публични обсъждания, кампании, кръгли маси и др., преди одобрение и изпълнение на инфраструктурния проект**. В проведените обсъждания следва задължително да бъдат включени представители на целевата група, която ще се ползва от съответната социална инфраструктура, така и на засегнати страни. Следва да се представи информация в табличен вид за всички получени мнения и предложения на заинтересованите страни, включително и негативни такива, и по какъв начин същите са взети предвид (т.е. кои мнения са приети и как са отразени, кои не са приети и поради какви причини).

Група дейности „Културна инфраструктура“

- **Развитие на инфраструктурата в сферата на културата** чрез строителство, реконструкция, ремонт, оборудване и обзавеждане например на културни центрове, театри, читалища, библиотеки, опери, галерии, културни изложбени зали и други обекти, свързани с културния живот, включително прилежащото околno пространство и подобряване достъпа за хора с увреждания до горепосочените сгради като част от останалите строително-монтажни дейности по обекта и изготвяне на конструктивни обследвания на съществуващия сграден фонд;

ВАЖНО!!!

При интервенции върху обекти на културната инфраструктура, държавна собственост, в управление на МК, конкретният бенефициент следва да кандидатства в партньорство с МК, като се представи **Партньорско споразумение** в свободен текст между конкретния бенефициент и МК. В партньорското споразумение следва да се разпишат правата и задълженията на всеки партньор по проекта.

Група дейности „Културна инфраструктура“ ще се реализират **само чрез комбинирано финансиране чрез БФП и финансови инструменти, създадени по линия на ОПРР 2014-2020 г.** Финансирането на тази група дейности ще се осъществява с водещата роля на организацията, изпълняваща финансови инструменти (фонд), избрани от Фонд на фондовете, създаден към министъра на финансите, и по ред и при условия, различни от тези за финансиране на проекти с БФП. Фондът ще има ангажимент да определи както подкрепата по линия на финансовия инструмент, така и необходимия размер на БФП.

При подаване на проектно предложение по група дейности „Културна инфраструктура“ конкретният бенефициент определя по свое усмотрение и на своя отговорност индикативния **размер на БФП**, който не може да надвишава **70% от общата стойност на проекта**. Размерът на БФП може да бъде променен на по-късен етап след анализ и оценка от страна на Фонда. В тази връзка, проектното предложение следва да бъде придружено от Решение на Общинския съвет/Декларация от министъра на културата, с което се поема ангажимент за вземане на кредит или друга подкрепа по линия на финансовия инструмент, създаден по ОПРР 2014-2020 г., за разликата между общия размер на проекта и размера на БФП, определен от Фонда.

Инвестиционен приоритет 5 „Образователна инфраструктура“

- **Строителство, реконструкция и ремонт на общински образователни институции**, като например детски ясли и детски градини, основни и средни училища (напр. учебни зали, библиотеки, лаборатории, спортни съоръжения, учебни корпуси, общежития, интернет връзки), включително прилежащото околno пространство и общежития, подобряване достъпа за хора с увреждания до горепосочените сгради като част от останалите строително-монтажни дейности по обекта, както и изготвяне на конструктивни обследвания на съществуващия сграден фонд;
- **Доставка и монтаж на оборудване и обзавеждане** за горепосочените сгради/помещения, като част от цялостната им модернизация.

ВАЖНО!!!

Дейностите за „образователна инфраструктура“ са допустими за финансиране във всички зони за въздействие, включени в ИПГВР, одобрен от УО на ОПРР. Дейности за „Образователна инфраструктура“ ще са допустими за финансиране и **извън зоните за въздействие на ИПГВР, но в рамките на общинската територия**, с оглед насърчаване на градско-селските връзки и укрепване на функционалните връзки на градовете и зоните за въздействие с периферната общинска територия, в рамките на 20 процентната гъвкавост по

отношение на функционални връзки. Тези проекти следва да бъдат част от ИПГВР, да съответстват на Общинските планове за развитие и да включват обосновка за техния принос за подобряване на функционалните връзки между града и неговата периферия. В допълнение, тези проекти могат да се отнасят за обекти на образователната инфраструктура в общинските селски територии със смесено население и/или с висока концентрация на ромско население.

При избора на проекти, предимство следва да се дава на такива с най-висок потенциал за постигане на социално включване и постигане на целта за подобряване на условията за предоставяне на модерни образователни услуги.

ВАЖНО ЗА ПРОЕКТИТЕ ЗА ОБРАЗОВАТЕЛНА, СОЦИАЛНА И КУЛТУРНА ИНФРАСТРУКТУРА!

1. Дейности за образователна, социална и културна инфраструктура ще са допустими за финансиране **извън зоните за въздействие на ИПГВР, но в рамките на общинската територия**, с оглед насърчаване на градско-селските връзки и укрепване на функционалните връзки на градовете и зоните за въздействие с периферната общинска територия. Тези проекти следва да бъдат част от ИПГВР, да съответстват на Общинските планове за развитие и да включват обосновка за техния принос за подобряване на функционалните връзки между града и неговата периферия. В допълнение, тези проекти могат да се отнасят за обекти на образователната инфраструктура в общинските селски територии със смесено население и/или с висока концентрация на ромско население.
2. Всички проекти следва да включват **цялостна реконструкция на съответните сгради и прилежащите дворни пространства**. Не са допустими дейности, които целят частични интервенции и/или самостоятелно внедряване на мерки за енергийна ефективност. В случай, че няма установена необходимост от обновяване на околното пространство, конкретният бенефициент следва да представи декларация в свободен текст, която да удостоверява липсата на такава необходимост. В случай на интервенции върху собственост, различна от тази на бенефициента или партньора, бенефициентът следва да поеме ангажимент за реконструкцията/ремонта на цялата сграда, като частта от сградата – частна собственост следва да се финансира със средства извън БФП (100%).
3. **Обследването за енергийна ефективност** следва да бъде изготвено по реда на чл. 16 от Закона за енергийната ефективност и придружено от **сертификат за актуално състояние на потреблението на енергия**, издаден по реда на чл.17 от ЗЕЕ. Докладът от обследване за енергийна ефективност следва бъде изготвен в обхват и съдържание съгласно изискванията и по реда на Наредба РД-16-1057 от 10 декември 2009 г. за условията и реда за извършване на обследване за енергийна ефективност и сертифициране на сгради, издаване на сертификати за енергийни характеристики и категориите сертификати. Обследването за енергийна ефективност следва да бъде изготвено и представено в Агенцията за устойчиво енергийно развитие⁶ (АУЕР) не по-рано от 1 година преди подаване на проектното предложение, т.е. в случай, че проектното предложение е подадено на 01.09.2015 г., то обследването за енергийна ефективност следва да е представено в АУЕР в периода 01.09.2014-01.09.2015 г.
4. Интервенции ще бъдат осъществени единствено, ако обследването за енергийна ефективност е доказало, че приложените мерки ще доведат до нормативно изискваните нива на енергийна ефективност - **най-малко клас на енергопотребление „С“**.
5. Ще се финансира икономически най-ефективният пакет от енергоспестяващи мерки за

⁶ Съгласно Чл. 20 от Наредба № 16-1594 от 13.11.2013 г. за обследване за енергийна ефективност, сертифициране и оценка на енергийните спестявания на сгради „Собственикът на сградата или негов представител в 14-дневен срок от датата на подписване на протокол за приемане на резултатите от обследването е длъжен да представи с придружително писмо до изпълнителния директор на АУЕР следните документи...”

сградата, с която се **постига минимум клас на енергопотребление „С“** в съответствие с Наредба № 7 от 2004 г. за енергийна ефективност, топлосъхранение и икономия на енергия в сгради

6. Проектните предложения следва да включват **всички енергоспестяващи мерки**, предписани в обследването за енергийна ефективност, в т.ч. мерки за оползотворяване на възобновяеми енергийни източници (при доказана техническа осъществимост и икономическа целесъобразност), **които водят до съответствие на сградата с нормативните изисквания за енергийна ефективност - най-малко клас на енергопотребление „С“ и имат пряк екологичен ефект.**
7. В случай, че някои мерки **вече са изпълнени с предишни инициативи** и/или проекти, кандидатът следва да докаже това и да включи в проектното предложение само мерките, които предстои да бъдат изпълнени за достигане на съответствие на сградите с нормативните изисквания за енергийна ефективност.
8. Всички проекти, свързани с внедряване на мерки за енергийна ефективност и оползотворяване на ВЕИ, трябва да отговарят и на изискванията на Закона за енергийната ефективност, Закона за устройство на територията и на подзаконовата нормативна база за тяхното прилагане.
9. **Доставките на оборудване и обзавеждане** следва да водят до подобряване качеството на съответната услуга и да са част от цялостната модернизация на съответната институция.
10. Всички проекти следва да осигуряват достъпна архитектурна среда и да бъдат съобразени с изискванията на Наредба №4 от 01.07.2009г. за проектиране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за **хората с увреждания.**
11. Всички проекти следва да бъдат придружени от **декларация от ръководството на съответната институция**, обект на интервенция, че е съгласно с предложения проект, вкл. и с конкретното проектно решение, както и че ще съдейства за реализиране на проекта в съответствие със своите задължения и компетенции, вкл. и по отношение на гарантиране на устойчивостта на инвестициите и опазване на обекта (*не важи за ново строителство*).
12. Всички проекти следва да бъдат придружени от **Решение на Общинския съвет**, с което се гарантира, че за предложения проект е осигурена неговата устойчивост и че съответната образователна/социална/културна институция няма да бъде закривана за период, не по-малък от 5 години от крайното плащане към бенефициента.

ВАЖНО!!! ЗА ВСИЧКИ ИНВЕСТИЦИОННИ ПРИОРИТЕТИ:

Обектите на интервенция в проектните предложения са допустими единствено при условие, че **същите са идентифицирани като проекти в Програмата за реализация на Интегрираните планове за градско възстановяване и развитие (ИПГВР), одобрени от УО на ОПРР 2007-2013 г., в рамките на зона за въздействие, с изключение на правилата, разписани по-горе за някои инвестиционни приоритети.**

В случай, че бенефициентът вземе решение за кандидатстване с проектни предложения, включващи обекти с разработени инвестиционни проекти по схема **BG161PO001/5-02/2012 „В подкрепа за следващия програмен период“** в рамките на ОПРР 2007-2013, то бенефициентът задължително представя приетата от УО на ОПРР 2007-2013 г. техническа документация.

Основните дейности по проектите следва **да не са физически завършени или изцяло**

осъществени преди подаване на съответното проектно предложение, независимо дали всички свързани плащания са извършени от конкретния бенефициент, или не.

Задължение на конкретния бенефициент е да провери **дали предложеният инвестиционен проект подлежи на оценка на въздействието върху околната среда** съгласно чл.81 от Закона за опазване на околната среда, като се обърне към съответните компетентни органи съгласно чл.94 от Закона за опазване на околната среда за преценка на необходимостта от ОВОС. В случай на необходимост от ОВОС, последната се изготвя и се представя към техническата документация.

Изискванията за извършване на оценка на въздействието върху околната среда и за преценка на необходимостта за извършване на ОВОС се прилагат **задължително за строителство на нови сгради, съоръжения и елементи на транспортната и техническата инфраструктура**, изрично описани в приложение №1 и №2 от ЗООС.

Задължение на конкретния бенефициент е да провери и **дали предложеният инвестиционен проект подлежи на оценка по чл.31 от Закона за биологичното разнообразие за съвместимостта на проекта с предмета и целите на опазване на защитените зони**, като се обърне към съответните компетентни органи по реда на чл.7 от Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони. Изискванията за извършване на оценка по чл.31 от Закона за биологичното разнообразие за съвместимостта на проекта с предмета и целите на опазване на защитените зони се прилагат **задължително за строителство на нови сгради, съоръжения и елементи на транспортната и техническата инфраструктура**. В случай на необходимост от оценка за съвместимост, последната се изготвя и се представя към техническата документация.

Проектите трябва да включват задължително създаването на **достъпна среда за хора с увреждания**. В тази връзка, проектното предложение следва да бъде съобразено с изискванията на Наредба № 4 от 1 юли 2009 г. за проектиране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за хора с увреждания.

Конкретният бенефициент трябва **да предвиди строителен надзор** от лицензирана фирма – консултант съгласно чл.168 ал.2 от ЗУТ за проектни предложения, включващи строежи от първа до четвърта категория.

Завършването на строителството и въвеждането в експлоатация се извършва по реда на ЗУТ.

ВАЖНО!!!

Изисквания, произтичащи от Становището по Екологична оценка на ОПРР 2014-2020 и проекта на Насоки за интегриране на политиката по околна среда и политиката по изменение на климата в Европейските структурни и инвестиционни фондове (фаза „Изпълнение на Споразумението за партньорство и програмите в периода 2014-2020 г.“):

1. Проектът следва да не води до влошаване на състоянието на водите и да не включва дейности, забранени или ограничени в плановите за управление на речните басейни. При планиране и реализиране на дейностите следва да се вземат предвид границите на зоните за защита на водите по реда на чл. 119а от Закона за водите и предвидените за тях мерки за опазване в Плановите за управление на речните басейни на четирите Басейнови дирекции. Реализацията на проекти, които касаят ползване или водовземане от повърхностни или подземни водни тела, подлежат на разрешителен режим, съгласно Закона за водите. (ако е приложимо)
2. Проектът следва да взема предвид Националната екологична мрежа, вкл. планове за управление на защитени територии, планове за действие за видове, НПРД и Стратегията

на ЕС за биологичното разнообразие към 2020, вкл. целите във връзка с инвазивните видове; (ако е приложимо)

3. Проектът следва да предвижда опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите, инвентаризация и възстановяване на замърсени места (ако е приложимо)
4. Проектите следва да предвиждат мерки за подобряване състоянието и опазване на вековни дървета, когато е приложимо.
5. При отчитане изпълнението на дейностите по проекта, вкл. и по индикаторите, бенефициентът следва да представя пред Управляващия орган на ОПРР 2014-2020 информация за начина и степента на изпълнение на мерките от решенията по ОВОС, становищата по ЕО, решенията по ОС, с които е одобрено/съгласувано осъществяването на съответния проект (ако е приложимо)
6. По време на **фазата на строителство** при изпълнение на дейностите бенефициентът следва да предвиди:
  - ефективно изпълнение на мерките и условията от издадените решения и/или становища по ЕО, ОВОС и ОС за етапа на строителство;
  - от страна на бенефициента да се осигури ефективен контрол за прилагането на релевантните за съответната дейност мерки за ограничаване на емисиите от прах и вредни вещества в атмосферата (оросяване на площадката, товарене, разтоварване и превозване на генерираните строителни отпадъци и строителни материали съобразно приложимите мерки и изисквания по чл. 70 от Наредба № 1 за норми за допустими емисии на вредни вещества (замърсители), изпускани в атмосферата от неподвижни източници на емисии), съответно да се докладва по какъв начин са изпълнени мерките;
  - дейностите по проектите следва да са в съответствие с чл.70 от Наредба № 1 от 27 юни 2005 г. за норми за допустими емисии на вредни вещества (замърсители), изпускани в атмосферата от обекти и дейности с неподвижни източници на емисии;
  - съхраняване на строителните материали и изхвърляне на отпадъци само на предназначените за това места;
  - използване на материали, получени от рециклиране на отпадъци - повишаване на ресурсната ефективност (рециклирани строителни материали);
  - преди стартиране на строителния процес да се извърши анализ на източниците на шум на строителната площадка и описание на мерките за ограничаване на шума по време на строителството в зависимост от избраното местоположение на строежа, разстоянията до зони и обекти с нормиран шумов режим, продължителността и фазите на строителството, продължителността на работите през деня и през седмицата, както и от използваните строителни машини и транспортни средства

След окончателното приемане на Насоките за интегриране на политиката по околна среда и политиката по изпълнение на климата в ЕСИФ и в случай на необходимост, УО на ОПРР си запазва правото да актуализира настоящите Насоки за кандидатстване.

При разработването на проектните предложения конкретният бенефициент задължително трябва да предвиди в изпълнението на проектите дейности:

- **Одит на проекта** – одитът на проекта трябва да бъде извършен от регистриран експерт-счетоводител или фирма за одит или от звеното за вътрешен одит към бенефициента, като докладът за фактически констатации трябва да бъде приложен към окончателното искане за плащане;
- **Дейности за информация и комуникация** – съгласно чл. 6 от Общи условия към финансираните по ОПРР 2014-2020 г. договори за предоставяне на безвъзмездна

финансова помощ и Единния наръчник на бенефициента за прилагане на правилата за информация и комуникация 2014-2020 г. (**Приложение 3** към настоящите Насоки за кандидатстване). С оглед осигуряване публичността и информирането на обществеността относно финансовия принос на ЕС за реализацията на даден проект е необходимо проектното предложение да предвижда пресконференция/конференция по повод стартирането на проекта, както и подобно събитие при приключване на проекта за оповестяване резултатите от реализацията му.

4.4.7. Степен на проектна готовност

Предвидените в проектните предложения дейности трябва да се основават на:

- **Технически или работен проект** съгласно Закона за устройство на територията, Наредба №4 за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти, **придружен от подробни количествени сметки по приложимите части**;

Техническият/ работният проект следва да бъде надлежно съгласуван с всички експлоатационни дружества и други съгласувателни органи съгласно действащата нормативна уредба и одобрен от главния архитект на Общината, когато се изисква съгласно ЗУТ.

- **Обследване за енергийна ефективност по реда на чл. 16 от Закона за енергийната ефективност, придружено от сертификат за актуално състояние на потреблението на енергия, издаден по реда на чл.17 от ЗЕЕ (в случай на интервенции върху съществуваща сграда)**.
- **Обследване за установяване на техническите характеристики, свързани с удовлетворяване на изискванията по чл.169, ал.1, т.1–5 от ЗУТ в съответствие с изискванията, определени в глава трета на Наредба № 5 от 2006 г. за техническите паспорти на строежите (в случай на интервенции върху съществуваща сграда)**.
- **Оценка на съответствието на инвестиционния проект със съществените изисквания към строежите, изготвена като комплексен доклад от лицензирана фирма-консултант /независим строителен надзор/ за строежи 1-ва и 2-ра категория или Решение на експертния съвет на одобряващата администрация за строежи 3 -та, 4-та и 5-та категория, съгласно чл.142, ал.6 от ЗУТ;**
- **Оценка за съответствие на инвестиционния проект със същественото изискване по чл. 169, ал. 1, т. 6 от ЗУТ, изготвена по реда на Наредба № 7 от 2004 г. за енергийна ефективност, топлосъхранение и икономия на енергия в сгради (в случай на интервенции върху съществуваща сграда)**.
- **Становище от съответната компетентна институция – РИОСВ/МОСВ дали следва да бъдат проведени разрешителните и/или съгласувателните процедури по Закона за опазване на околната среда (ЗООС), Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) и Закона за защитените територии (ЗЗТ) (в случай на строителство на нови сгради, съоръжения и елементи на транспортната и техническата инфраструктура, изрично описани в приложение №1 и №2 от ЗООС).**
- **Решение за преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС, съгласно чл. 8 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда и/или Решение по ОВОС, съгласно чл. 18 от същата наредба (в случай на строителство на нови сгради, съоръжения и елементи на транспортната и техническата инфраструктура, изрично описани в приложение №1 и №2 от ЗООС).**
- **Решение по чл. 18 или съответно решение по чл. 20 и чл. 28 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове,**

програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони (в случай на строителство на нови сгради, съоръжения и елементи на транспортната и техническата инфраструктура)

- Разрешителни и/или съгласувателни документи от съответните институции (ако са необходими такива съгласно българското законодателство).
- Влязло в сила разрешение за строеж, издадено по реда на чл.148-156 от ЗУТ;
- Подробна Количествено-стойностна сметка (съгласно Приложение Б1).

В случай, че на етапа на кандидатстване за някои проектни предложения няма разработени технически проекти в пълна проектна готовност (вкл. разрешение за строеж), конкретният бенефициент следва да представи:

- Схема/архитектурен план, заверен от главния архитект на общината за обектите на интервенция, които ще се ремонтират и/или изграждат, заедно с обяснителна записка, както и индикативна количествено-стойностна сметка по окрупнени показатели (съгласно Приложение Б1);

При доставка на оборудване/обзавеждане на етапа на подаване на проектното предложение конкретният бенефициент следва да представи:

- Остойностени технически спецификации по образец съгласно Приложение Б2.

За проект за интегриран градски транспорт конкретният бенефициент задължително представя към проектното предложение и следните документи съгласно изискванията в настоящите Насоки за кандидатстване:

1. Подробно предпроектно проучване.
2. Финансов анализ (за проекти с очаквана стойност на разходите до 10 000 000 лв.) или Анализ разходи-ползи и финансов анализ (за проекти с очаквана стойност на разходите над 10 000 000 лв.)
3. Анализ на въздействието върху околната среда. Решение по ОВОС.

ВАЖНО!!!

Задължение на конкретния бенефициент е да представи към всяко проектно предложение **инвестиционния проект в целия му наличен обем** (технически или работен проект съгласно Закона за устройство на територията, Наредба №4 за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти и Норми за проектиране на пътища, придружен от подробна количествено-стойностна сметка по видове СМР, доклад за оценка на съответствието със съществените изисквания към строежите) и свързаната с него налична документация (съгласувания, одобрения и разрешения и др.).

Представеното Разрешение за строеж, издадено въз основа на одобрения инвестиционен проект, по реда на чл. 148-156а от ЗУТ, следва да съдържа максимално подробна информация относно всички одобрени проектни части на инвестиционния проект, всички съгласувателни и разрешителни документи, включително и Решение по ОВОС или решение (ако е приложимо), с което е преценено да не се извършва ОВОС по реда на ЗООС.

В случай, че на етапа на кандидатстване е представена само схема/архитектурен план за обектите на интервенция, след изготвяне на инвестиционния проект в целия му наличен обем (чертежи, количествени сметки и др.) и свързаната с него налична документация (съгласувания, одобрения и разрешения, детайлна КСС и др.) за всеки обект на интервенция по одобреното проектно предложение, конкретният бенефициент следва да представи цялата документация в съответствие с изискванията в

настоящите Насоки за кандидатстване за одобрение в Междинното звено спрямо критериите за оценка на техническа документация, преди да стартира изпълнението на СМР по проекта и след получаване на разрешение за строеж. Конкретният бенефициент може да поиска за възстановяване разходи, свързани със съответния обект на интервенция, само след представяне на доказателства за одобрена техническа документация от страна на Междинното звено.

Конкретният бенефициент трябва да предвиди строителен надзор от лицензирана фирма-консултант съгласно чл. 168, ал. 2 от ЗУТ за интервенции върху строежи от първа до четвърта категория.

Завършването на строителството и въвеждането на обекта в експлоатация се извършва по реда на ЗУТ.

ВАЖНО!!!

Конкретният бенефициент носи пълната отговорност за качеството и пълнотата на разработения инвестиционен проект, включително за законосъобразността при изготвянето, съгласуването и одобряването на инвестиционния проект в качеството му на Възложител по проекта.

4.5. Допустими и недопустими разходи

4.5.1. Допустими разходи: разходи, които се признават при отпускане на безвъзмездна финансова помощ

При предоставяне на безвъзмездната финансова помощ по конкретно проектно предложение ще бъдат взети под внимание само „допустимите разходи“. Бюджетът представлява както предварителна оценка на очакваните разходи, така и максимален размер на „допустимите разходи“. Единичните стойности на допустимите разходи трябва да се базират на нормативно определени размери или на реални пазарни цени.

Допустимите разходи не трябва да противоречат на:

1. правилата, описани в *Регламент (ЕС) №1301/2013* г. на Европейския парламент и на Съвета относно Европейския фонд за регионално развитие и специални разпоредби по отношение на целта „Инвестиции за растеж и работни места“ и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1080/2006,
2. правилата, описани в *Регламент (ЕС) №1303/2013* на Европейския парламент и на Съвета за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета
3. ПМС №119/ 20.05.2014 г. за приемане на национални правила за допустимост на разходите по оперативните програми, съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд на Европейския съюз и от Европейския фонд за морско дело и рибарство, за финансовата рамка 2014-2020 г.

За да се считат за допустими в контекста на проектните предложения, **разходите трябва:**

1. да са за дейности, определени и извършени под отговорността на съответния управляващ орган и съгласно критериите за избор на операции, одобрени от съответния комитет за наблюдение;
2. да са извършени от допустими по съответния приоритет на ОПРР 2014-2020 г. бенефициенти или от техните партньори в случаите, когато са допустими съгласно критериите за избор на операции, одобрени от Комитета за наблюдение на оперативната програма;
3. категориите разходи да са включени в договора или в заповедта за предоставяне на финансова подкрепа;
4. изборът на изпълнител за реализираните дейности (услуги и/или доставки, и/или строителство) да е извършен в съответствие с действащото национално и с европейското законодателство;
5. за тях да е налична адекватна одитна следа, включително да са спазени разпоредбите за наличност на документите по чл. 140 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г. за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета (ОВ, L 347 от 20.12.2013 г.);
6. да са отразени в счетоводната документация на бенефициента чрез отделни счетоводни аналитични сметки или в отделна счетоводна система;
7. да са извършени за съфинансирани продукти и услуги, които са реално доставени, съобразно предварително заложените в договора или в заповедта за предоставяне на финансова подкрепа изисквания;
8. в случаите, когато обект на финансиране са мерки и операции, попадащи в обхвата на правилата по държавните помощи, допустимостта на разходите е съобразена и с приложимите към помощта правила;
9. да са извършени в съответствие с принципа на доброто финансово управление в съответствие с чл. 30 на Регламент (ЕС, ЕВРАТОМ) № 966/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. относно финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, и за отмяна на Регламент (ЕО, ЕВРАТОМ) № 1605/2002 на Съвета (ОВ, L 298 от 26.10.2012 г.).

Период на допустимост на разходите

Разходите са допустими за финансиране, ако са направени от бенефициента и са платени между **1 януари 2014 г. и 31 декември 2023 г.**, съгласно чл. 4, ал. 1 от ПМС № 119/ 20.05.2014 г.

ВАЖНО!!!

Всички разходи, извършени от бенефициента след 31.12.2023 г., по неприключили проекти не се изплащат от отпуснатата безвъзмездна финансова помощ и са за сметка на бенефициента.

Преки допустими разходи

Преките допустими разходи по настоящата процедура и съгласно ПМС № 119/ 20.05.2014 г. свързани с изпълнението на дейностите по сключени договори, са обобщени в следните основни групи:

- разходи, свързани със технически и работни проекти и с авторски надзор **в размер до 5% от стойността на СМР, заложи в КСС, финансирана от безвъзмездната финансова помощ, одобрена на етапа на кандидатстване от страна на Междинното звено;**

!!! В случай на възлагане на инженеринг (проектиране заедно с авторски надзор и строителство), разходите за проектиране и авторски надзор са в размер до 5% от:

- **индикативната количествено-стойностна сметка по окрупнени показатели (Приложение Б1), финансирани с безвъзмездна финансова помощ по проекта) – на етапа на кандидатстване.**
  - **действително извършените и отчетени разходи за СМР, финансирани с безвъзмездна финансова помощ по проекта – на етапа на верификация на разходите.**
- разходи, свързани с набавянето на необходими разрешителни документи, изискващи се от националното законодателство, включително и свързаните с тях такси, дължими на съответните компетентни органи;
  - разходи за извършване на обследване за енергийна ефективност и сертификат за актуално състояние, обследване за установяване на техническите характеристики на сгради;
  - разходи за строително-монтажни работи;
  - разходи за строителен надзор съгласно чл.168, ал.2 от ЗУТ – **в размер до 5% от стойността на КСС, финансирана от безвъзмездната финансова помощ, одобрена на етапа на кандидатстване от страна на Междинното звено;**
  - разходи за оценка на съответствието на проектите, съгласно чл.142, ал.4 и чл.169 от ЗУТ – **в размер до 7% от стойността на разходите за строителен надзор, финансирани от безвъзмездната финансова помощ, одобрени на етапа на кандидатстване от страна на Междинното звено;**
  - **непредвидени разходи за строително-монтажни работи - в размер до 10% от стойността на строително-монтажните работи, заложи в КСС, финансирана от безвъзмездната финансова помощ.** Тези разходи се залагат в Приложение Б1 Количествено-стойностна сметка върху получената обща стойност на строително-монтажните работи, финансирани от безвъзмездната финансова помощ, и в отделно бюджетно перо;
  - разходи, свързани с въвеждането на обекта в експлоатация;
  - разходи за **доставка на оборудване/обзавеждане**
  - разходи за услуги, които са пряко свързани с проекта, съфинансиран от Оперативната програма и са необходими за неговата подготовка и изпълнение, като транспорт, инженерни, технически, консултантски, правни и нотариални, изследвания и експертни проучвания, геоложки/геодезически проучвания, разходи за предпроектни проучвания, за анализ разходи-ползи, разходи за оценка на въздействието върху околната среда, разпространение на информацията, финансово-счетоводна проверка, одит, застраховки и други;
  - разходи за закупуване на земя и/или придобиване на ограничени вещни права (само за ново строителство) - **в размер до 10% от разликата между общите допустими разходи, финансирани от безвъзмездната финансова помощ по проекта, и разходите за закупуване на земя и/или придобиване на ограничени вещни права, финансирана от БФП, при спазване на следните условия:**
    - към датата на покупката земята няма вещни и облигационни тежести, които да ограничават свободното ѝ използване за целите на операцията, което се удостоверява с официални документи, издадени от компетентните държавни органи;

- продавачът не е закупил земята с публична безвъзмездна помощ дори и частично в периода за последните 10 години преди подаване на проектното предложение;
  - да има пряка връзка между покупката на земята и/или придобиването на ограничени вещни права и целта на проекта, която трябва да е отразена в договора или в заповедта за предоставяне на финансова подкрепа;
  - да има издаден документ от сертифициран оценител или от съответно упълномощен служебен орган, удостоверяващ, че цената на придобиване не надвишава пазарната стойност.
- разходи за публичност и визуализация – **до 1% от общите преки допустими разходи, финансирани от безвъзмездната финансова помощ по проекта;**
  - разходи за одит - не трябва да надвишават **1% от общия размер на безвъзмездната финансова помощ, одобрена на етапа на кандидатстване от страна на Междинното звено, но не следва да надвишават сумата от 50 000 лв. без ДДС;**

ВАЖНО!!!

Разходи за консултантски услуги за попълване на формуляра за кандидатстване и инвестиционната програма не са допустими за финансиране и по настоящата процедура за предоставяне БФП.

Разходи за проектиране и за оценка на съответствието на проектите съгласно ЗУТ, финансирани чрез безвъзмездна финансова помощ по схема BG161PO001/5-01/2008 "Техническа помощ за подготовка, управление, наблюдение, оценка, информация, контрол и укрепване на административния капацитет за изпълнение на ОП "Регионално развитие" 2007-2013 г" не са допустими за финансиране и по настоящата процедура за предоставяне БФП.

Разходи за организация и управление (непреки разходи):

- разходи за възнаграждения за лица, пряко ангажирани с дейности по управлението и/или изпълнението на проекта, включително дължимите осигурителни вноски, и
- разходи за командировъчни пари (пътни, дневни и квартирни) на лица - съгласно Наредбата за командировките в страната и Наредбата за служебните командировки и специализации в чужбина или съответните нормативни актове на друга държава – членка на ЕС, в случаите, когато не е приложимо българското законодателство;

Разходите за организация и управление не трябва да надвишават 2% от стойността на общите преки допустими разходи, финансирани от безвъзмездната финансова помощ по проекта.

ВАЖНО!

Ръководителят на инфраструктурен проект, финансиран по Оперативна програма „Региони в растеж“ трябва да отговаря на следните изисквания:

- Да има висше образование с образователно-квалификационна степен бакалавър или магистър с не по-малко от 3 години професионален опит в управлението и/или изпълнението, координацията, контрола и администрирането на инфраструктурни проекти.

ВАЖНО!!!

Максималните стойности по отделните разходи, посочени по-горе, са без ДДС.

Разходите за възнаграждения трябва да се отчитат само и единствено в Раздел 1 „Допустими разходи за организация и управление” на бюджета.

При условие, че дейността по управлението на проект се възлага на външни за бенефициента лица и цената на извършваната услуга попада в стойностните граници, посочени в ЗОП за бенефициента ще възникне задължение за спазване съответните разпоредби на ЗОП.

Ако дейностите по управление на даден проект се изпълняват от служители на конкретния бенефициент, за него не възниква задължение за провеждане на процедура по ЗОП, тъй като изпълнението се извършва в самата организация. В този случай при определяне на възнагражденията на членовете на екипа бенефициентът следва да спазва ПМС № 119 от 20 май 2014 г. за приемане на национални правила за допустимост на разходите по оперативните програми, съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд на Европейския съюз и от Европейския фонд за морско дело и рибарство, за финансовата рамка 2014 – 2020 г.

Специфични допустими разходи:

Невъзстановимият данък добавена стойност е **допустим разход**, съгласно Указание на министъра на финансите № НФ-5/28.07.2014 г. за третиране на данъка върху добавената стойност като допустим разход при изпълнение на проекти по оперативните програми, съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд на Европейския съюз и Европейския фонд за морско дело и рибарство, за финансовата рамка 2014-2020 г. (**Приложение И от Насоките за кандидатстване**).

Бенефициентът определя ДДС като невъзстановим, когато:

- 1 бенефициентът не е регистриран по ЗДДС;
- 2 бенефициентът е регистрирано лице по чл.97а, чл.99 и чл.100, ал.2 по ЗДДС;
- бенефициентът е регистрирано лице по ЗДДС на основание, различно от посоченото в т.2, и стоките и услугите, финансирани по настоящата процедура са предназначени за:
- извършване на освободени доставки по глава четвърта по ЗДДС, или
- безвъзмездни доставки на стоки и/или услуги, или за дейности, различни от икономическата дейност на лицето (чл. 3, ал. 5, т. 1 и т. 2 от ЗДДС).
- бенефициентът е регистрирано лице по ЗДДС и правото на приспадане на данъчен кредит за получените стоки и услуги, финансирани по настоящата процедура, не е на лице на основание чл.70, ал.1, т.4, 5 от ЗДДС.

4.5.2. Недопустими разходи

Недопустими разходи по настоящата процедура за безвъзмездна финансова помощ са недопустимите разходи съгласно:

1. правилата, описани в *Регламент (ЕС) №1301/2013 г.* на Европейския парламент и на Съвета относно Европейския фонд за регионално развитие и специални разпоредби по отношение на целта „Инвестиции за растеж и работни места“ и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1080/2006,
2. правилата, описани в *Регламент (ЕС) №1303/2013* на Европейския парламент и на Съвета за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за

регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета

3. разпоредбите на ПМС №119/ 20.05.2014 г. за приемане на национални правила за допустимост на разходите по оперативните програми, съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд на Европейския съюз и от Европейския фонд за морско дело и рибарство, за финансовата рамка 2014-2020 г.

- разходи, финансирани по друга операция, програма или каквато и да е друга финансова схема, произлизаща от националния бюджет, от бюджета на Общността или от друга донорска програма;
- глоби, финансови санкции и разходи за разрешаване на спорове;
- комисионите и загубите от курсови разлики при обмяна на чужда валута;
- данък върху добавената стойност, освен когато не е възстановим;
- закупуване на дълготрайни материални активи - втора употреба;
- разходите за гаранции, осигурени от банка или от друга финансова институция, с изключение на разходите по финансови инструменти.
- лихви по дългове, с изключение на свързани с безвъзмездна финансова помощ, предоставени под формата на лихвени субсидии или субсидии за гаранционни такси;
- субсидиране на лихва по одобрени схеми за държавни помощи и разноските за финансови трансакции.
- разходи върху улична/градска ВиК инфраструктура
- разходи за консултантски услуги, свързани с подготовката и/или попълването на документите за кандидатстване по настоящата процедура.
- разходи за дейности върху собственост, различна от тази на допустимите кандидати и партньори по настоящата процедура.

ВАЖНО!!!

Размерът на безвъзмездната финансова помощ е дължим до размера на сертифицираните допустими разходи. Извършените от конкретния бенефициент недопустими разходи не подлежат на възстановяване.

5. НАЧИН НА КАНДИДАТСТВАНЕ И ПРОЦЕДУРА НА ОЦЕНКА НА ПРОЕКТНИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ

Кандидатстването по настоящата процедура се осъществява изцяло по електронен път чрез Модула за електронни услуги на Информационната система за управление и наблюдение „ИСУН 2020“.

5.1. Списък на документите за кандидатстване по настоящата процедура

При кандидатстване по настоящата процедура конкретният бенефициент трябва да попълни уеб-базираните Формуляр за кандидатстване (образец, на който е представен в Приложение А), бюджет на проекта (образец, на който е представен в Приложение Б), както и съответните приложения към настоящите Насоки за кандидатстване, публикувани на интернет адреси: www.mrrb.government.bg, www.bgregion.eu и www.eufunds.bg и налични в Модула за електронни услуги на ИСУН 2020: <https://eumis2020.government.bg/>.

При кандидатстване с проектни предложения, конкретният бенефициент следва да представи по електронен път всички изискуеми документи, както следва:

Основни документи:

1. **Формуляр за кандидатстване** - попълва се електронно в ИСУН 2020.
2. **Бюджет на проекта** - попълва се електронно в ИСУН 2020.
3. **Количествено-стойностна сметка (Приложение Б1)** - подава се в оригинал - файл формат Excel, подписан с електронен подпис от кандидата.
4. **Техническа спецификация (Приложение Б2)** - подава се в оригинал - файл формат Excel, подписан с електронен подпис от кандидата
5. **Декларация, че проектът не е финансиран от други източници с публични средства (Приложение В1)** - подава се в оригинал - файл формат WORD, подписан с електронен подпис от кандидата.
6. **Приложен е финансов анализ** *(в случай че проектът генерира приходи и общият размер на допустимите разходи надвишава левовата равностойност на 1 000 000 евро)* - подава се в оригинал - файл формат WORD, подписан с електронен подпис от кандидата. Всички таблици и изчисления, включени във финансовия анализ се подават в оригинал – файл формат Excel, подписан с електронен подпис от кандидата
7. **Декларация, че проектът не генерира приходи (Приложение В2)** - подава се в оригинал - файл формат WORD, подписан с електронен подпис от кандидата.
8. **Автобиография на ръководителя на проектното предложение (Приложение Г)** - подава се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата.
9. **Пълномощно на лицето, което подписва с електронен подпис от името на кандидата документите за кандидатстване по проектното предложение и допълненията и поясненията към него** (ако е приложимо) - подава се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата.
10. **Пълномощно на потребителя в Модула за Електронни услуги в ИСУН 2020 за целите на подаване на проектното предложение по процедурата** (ако е приложимо) - подава се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата.

Декларациите на конкретния бенефициент се подписват с електронен подпис от представляващия бенефициента или упълномощено от него лице.

В случаите, когато конкретният бенефициент е упълномощил друго лице да го представлява при изготвянето и електронното подписване на документите за кандидатстване, към проектното предложение се прилага съответното пълномощно по т. 8 по-горе.

Пълномощното по т. 9 по-горе се прилага в случаите, когато представляващият кандидата е упълномощил друго лице за работа в Модула за Електронни услуги в ИСУН 2020 за целите на подаване на проектното предложение по процедурата (попълване на съответните данни, прикачване на файловете в системата ИСУН 2020 и потвърждаване на проектното предложение).

Техническа документация (в случай че се кандидатства с готов инвестиционен проект)

1. **Технически или работен проект** съгласно Закона за устройство на територията, Наредба №4 за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти, **придружен от подробни количествени сметки по приложимите части** - подава се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата.

2. **Обследване за енергийна ефективност по реда на чл. 16 от Закона за енергийната ефективност, придружено от сертификат за актуално състояние на потреблението на енергия, издаден по реда на чл.17 от ЗЕЕ (в случай на интервенции върху съществуваща сграда)** - подава се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата.
3. **Обследване за установяване на техническите характеристики, свързани с удовлетворяване на изискванията по чл.169, ал.1, т.1–5 от ЗУТ в съответствие с изискванията, определени в глава трета на Наредба № 5 от 2006 г. за техническите паспорти на строежите (в случай на интервенции върху съществуваща сграда)** - подава се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата.
4. **Оценка на съответствието на инвестиционния проект със съществените изисквания към строежите**, изготвена като комплексен доклад от лицензирана фирма-консултант /независим строителен надзор/ за строежи 1-ва и 2-ра категория или Решение на експертния съвет на одобряващата администрация за строежи 3 -та, 4-та и 5-та категория, съгласно чл.142, ал.6 от ЗУТ - подава се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата.
5. **Оценка за съответствие на инвестиционния проект със същественото изискване по чл. 169, ал. 1, т. 6 от ЗУТ, изготвена по реда на Наредба № 7 от 2004 г. за енергийна ефективност, топлосъхранение и икономия на енергия в сгради (в случай на интервенции върху съществуваща сграда)** - подава се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата.
6. **Становище от съответната компетентна институция – РИОСВ/МОСВ дали следва да бъдат проведени разрешителните и/или съгласувателните процедури по Закона за опазване на околната среда (ЗООС), Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) и Закона за защитените територии (ЗЗТ) (в случай на строителство на нови сгради, съоръжения и елементи на транспортната и техническата инфраструктура, изрично описани в приложение №1 и №2 от ЗООС)** - подава се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата.
7. **Решение за преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС, съгласно чл. 8 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда и/или Решение по ОВОС, съгласно чл. 18 от същата наредба (в случай на строителство на нови сгради, съоръжения и елементи на транспортната и техническата инфраструктура, изрично описани в приложение №1 и №2 от ЗООС)** - подава се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата.
8. **Решение по чл. 18 или съответно решение по чл. 20 и чл. 28 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони (в случай на строителство на нови сгради, съоръжения и елементи на транспортната и техническата инфраструктура)** - подава се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата.
9. **Допълнителни разрешителни и/или съгласувателни документи от съответните институции (ако са необходими такива съгласно българското законодателство)** - подава се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата.
10. **Влязло в сила разрешение за строеж, издадено по реда на чл.148-156 от ЗУТ** - подава се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата.
11. **Становище от съответната Басейнова дирекция, че инвестиционният проект не води до влошаване на състоянието на водите и не включва дейности, забранени или ограничени в съответния План за управление на речния басейн. Взети са предвид границите на зоните за защита на водите по реда на чл. 119а от Закона за**

водите и предвидените за тях мерки за опазване в съответния План за управление на речните басейни - подава се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата.

12. **Разрешително за водовземане съгласно Закона за водите** (в случай на проекти, които касаят ползване или водовземане от повърхностни или подземни водни тела, са проведени процедури за разрешителен режим) - подава се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата.
13. **Решение на Общинския съвет, с което се декларира, че елементите на подземната техническа инфраструктура под обекта на интервенция са напълно изградени и/или реконструирани към момента на кандидатстване и не се предвижда планово изграждане или реконструкция на съществуващата подземна инфраструктура за период от 5 години след одобряване на искането за окончателно плащане или документ, с който бенефициентът се ангажира да осигури собствен ресурс или друг източник на финансиране за подземната инфраструктура, преди стартиране на СМР по ОПРР 2014-2020** - подава се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата.
14. **Декларация в свободен текст от съответния проектант, че инвестиционният проект включва всички необходими мерки за осигуряване на достъпна архитектурна среда** съгласно действащата нормативна уредба, в т. ч. и Наредба № 4 от 1 юли 2009 г. за преструктуриране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за хора с увреждания - подава се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата.
15. **Декларация в свободен текст, която удостоверява липсата на необходимост от обновяване на околното пространство, в случаи на интервенции върху сгради от образователната, социалната и културна инфраструктура** - подава се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата
16. **Декларация в свободен текст за идентичност на представения технически/работен проект с оригиналите на техническия/работен проект** - подава се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата.
17. **Документ за собственост върху недвижимия имот, обект на интервенция по проекта, от който да става ясно, че недвижимият имот е общинска собственост или собственост на партньора по проекта** - подава се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата.

В случай, че на етапа на кандидатстване за някои проектни предложения няма разработени технически проекти в пълна проектна готовност, кандидатът следва да представи:

1. **Схема/архитектурен план, заверен от главния архитект на общината за обектите на интервенция, които ще се ремонтират и/или изградят, заедно с обяснителна записка** - подава се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата
2. **Индикативна количествено-стойностна сметка по окрупнени показатели** (съгласно Приложение Б1) – подава се в оригинал във файл формат Excel, подписан с електронен подпис от кандидата.
3. **Документ за собственост върху недвижимия имот, обект на интервенция по проекта, от който да става ясно, че недвижимият имот е общинска собственост или собственост на партньора по проекта** - подава се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата.

Допълнителни/Подкрепящи документи, които се представят от конкретния бенефициент и партньора:

Инвестиционен приоритет 1 „Енергийна ефективност в административни и жилищни сгради”

- При интервенции върху **административни сгради държавна собственост** следва да представи Партньорско споразумение в свободен текст между конкретният бенефициент и съответната държавна институция. В партньорското споразумение следва да се разпишат правата и задълженията на всеки партньор по проекта - **подава се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата**
- При интервенции върху **студентски общежития, обслужващи държавни висши учебни заведения** следва да се представи Партньорско споразумение в свободен текст между конкретният бенефициент и съответното държавно висше учебно заведение или юридическото лице, което управлява студентското общежитие. В партньорското споразумение следва да се разпишат правата и задълженията на всеки партньор по проекта - **подава се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата**
- При интервенции върху **студентски общежития, обслужващи държавни висши учебни заведения** следва да се представи Решение на Общинския съвет/Решение на академичния съвет на висшето училище/ Декларация от юридическото лице-партньор, с което се поема ангажимент за вземане на кредит или друга подкрепа по линия на финансовия инструмент, създаден по ОПРР 2014-2020 г., за разликата между общия размер на проекта и размера на БФП, определен от Фонда - **подава се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата.**

Инвестиционен приоритет 2: „Интегриран градски транспорт”

- **Подробно предпроектно проучване** - подава се в оригинал - файл формат WORD, подписан с електронен подпис от кандидата
- **Финансов анализ - за проекти с очаквана стойност на разходите до 10 000 000 лв. или Анализ разходи и ползи за проекти с очаквана стойност на разходите над 10 000 000 лв** - подава се в оригинал - файл формат WORD, подписан с електронен подпис от кандидата. Всички таблици и изчисления, включени във финансовия анализ/анализа разходи-ползи се подават в оригинал – файл формат Excel, подписан с електронен подпис от кандидата.
- **Положително решение по Оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС) за обекта**, включен в проектното предложение или решение, с което е преценено, че не е необходимо да се извършва ОВОС (в случай на ново строителство) - подава се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата.
- **Нетехническо Резюме към Доклада за оценка на въздействието върху околната среда и документи касаещи доклада за ОВОС (в случай на ново строителство)** - подава се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата.
- **Доклад за оценка на въздействието върху околната среда (в случай на ново строителство)** - подава се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата.
- **Решение на Общинския съвет, с което се поема ангажимент за осигуряване на необходимия ресурс чрез собствени средства, вземане на кредит или друга подкрепа от финансова институция**, в случай, че проектът бъде финансиран по ОПРР подава се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата

- В случай на интервенции върху активи, собственост на общинска компания за интегриран градски транспорт, конкретният бенефициент следва да се представи **Партньорско споразумение** в свободен текст между конкретния бенефициент и общинския превозвач, описващо правата и задълженията на всеки партньор по проекта - подава се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата

Инвестиционен приоритет 3 „Градска среда”

Група дейности „Градска среда“

- Схеми, карти, скици, планове и т.н., от които да е видно, че предложеният проект е свързан с (надгражда) други изпълнени или в процес на изпълнение проекти (обекти) - подават се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата.
- **Решение на Общинския съвет, с което се гарантира, че е осигурена устойчивост** за предложеният проект и че видът и предназначението на съответния обект(и) няма да бъде променян за период не по-малък от 5 години след крайното плащане към бенефициента.

Група дейности „Зони с потенциал за икономическо развитие“

- **Документ, доказващ наличието на реални частни и/или публични инвестиционни намерения в съответните зони с потенциал за икономическо развитие:** сертификат за клас инвестиция и за приоритетен инвестиционен проект, сертификат за инвестиционен проект с общинско значение, в рамките на зоната, съгласно Закона за насърчаване на инвестициите, писмо за подкрепа от инвеститор, документ за получаване на **кредит** или друг тип подкрепа по линия на финансовите инструменти, документ за наличие на проект за финансиране по други програми в рамките на икономическата зона или др. документи - подават се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата
- Наличие на проект за финансиране по Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 г., Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 г., Програма „Хоризонт 2020“ или други донорски програми, в рамките на зоната - подава се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата
- Писмо за подкрепа от съответната компания-инвеститор - подава се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата
- Обосновка за необходимостта и целесъобразността от предложените интервенции в зоната, които могат да бъдат финансирани по настоящата процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ - подава се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата

Инвестиционен приоритет 4 „Социална инфраструктура”

Група дейности: Социална инфраструктура

- **Писмо за предварително съгласуване на обектите на интервенция, свързани с предоставянето на услуги в общността за възрастни и деца с Министерство на труда и социалната политика** с оглед гарантиране съгласуваност на политиките - подава се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата
- **Писмо от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020 г. или друга финансираща програма**, в което се декларира, че за социалната услуга е/ще бъде осигурено финансиране - подава се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата

- **Решение на Общински Съвет**, с което се гарантира, че за предложения проект е осигурена неговата устойчивост и че съответната социална институция няма да бъде закрыта за период, не по-малък от 5 години след крайното плащане към бенефициента - подава се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата
- **Декларация от ръководството на съответната социална институция**, обект на интервенция, че е съгласно с предложения проект, вкл. и с конкретното проектно решение, както и че ще съдейства за реализиране на проекта в съответствие със своите задължения и компетенции, вкл. и по отношение на гарантиране на устойчивостта на инвестициите и опазване на обекта (*не важи за ново строителство*) - подава се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата
- **За проекти, насочени към изграждането на социални жилища** следва да се представят доказателства за обществена подкрепа към проекта и социален толеранс, на база проведени публични обсъждания, кампании, кръгли маси и др., преди одобрение и изпълнение на инфраструктурния проект. Информацията за всички получени мнения и предложения на заинтересованите страни, включително и негативни такива, и по какъв начин същите са взети предвид следва да бъде представена в табличен вид (т.е. кои мнения са приети и как са отразени, кои не са приети и поради какви причини) - подава се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата

Група дейности „Културна инфраструктура“

- **Партньорско споразумение** в свободен текст между конкретния бенефициент и МК, описващо правата и задълженията на всеки партньор по проекта - подава се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата
- **Решение на Общинския съвет или декларация на Министерство на културата**, с което се поема ангажимент за вземане на кредит или друга подкрепа по линия на финансовия инструмент, създаден по ОПРР 2014-2020 г., за разликата между общия размер на проекта и размера на БФП, определен от Фонда - подава се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата
- **Решение на Общинския съвет или декларация на Министерство на културата**, с които се гарантира, че за предложения проект е осигурена неговата устойчивост и че съответната културна институция няма да бъде закрыта за период, не по-малък от 5 години след крайното плащане към бенефициента - подава се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата
- **Декларация от ръководството на съответната културна институция**, обект на интервенция, че е съгласно с предложения проект, вкл. и с конкретното проектно решение, както и че ще съдейства за реализиране на проекта в съответствие със своите задължения и компетенции, вкл. и по отношение на гарантиране на устойчивостта на инвестициите и опазване на обекта, (*не важи за ново строителство*) - подава се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата

Инвестиционен приоритет 5 „Образователна инфраструктура“

- **Решение на Общинския съвет**, с което се гарантира, че за предложения проект е осигурена неговата устойчивост и че съответната образователна/социална/културна институция няма да бъде закрывана за период, не по-малък от 5 години от крайното плащане към бенефициента - подава се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата
- **Декларация от ръководството на съответната образователна институция**, обект на интервенция, че е съгласно с предложения проект, вкл. и с конкретното проектно

решение, както и че ще съдейства за реализиране на проекта в съответствие със своите задължения и компетенции, вкл. и по отношение на гарантиране на устойчивостта на инвестициите и опазване на обекта, *(не важи за ново строителство)* - **подава се във формат сканирано копие, подписано с електронен подпис от кандидата**

5.2. КАК И КЪДЕ СЕ КАНДИДАТСТВА

Формулярът за кандидатстване и приложенията към него се подават електронно чрез Модула за електронни услуги в ИСУН 2020 на електронен адрес <https://eumis2020.government.bg/>.

При подаване на проектните предложения се спазва редът, илюстриран и описан в детайли в Приложение Л към настоящите насоки „Ръководство на потребителя за работа с Модула за електронни услуги в ИСУН“:

Пълният комплект от документи за кандидатстване са публикувани на интернет адресите на:

- Управляващия орган на ОППР www.bgregion.eu в рубриката „Кандидатстване“- „Актуални схеми“,
- Министерството на регионалното развитие и благоустройството www.mrrb.government.bg в рубрика „Търгове“,
- Единния информационен портал за Структурните фондове в България www.eufunds.bg в рубрика „Обяви за набиране на проектни предложения“,
- Модула за електронни услуги в ИСУН 2020 <https://eumis2020.government.bg/>

За да използва Модула за електронните услуги в ИСУН 2020, кандидатът трябва да разполага с **Универсален електронен подпис, който предварително да бъде инсталиран и регистриран**. Извършва се регистрация на потребителя в системата с универсален електронен подпис като се следват конкретните стъпки, описани в Ръководството на потребителя.

За да прегледа отворена процедура от оперативната карта кандидатът избира от основното меню „ОТВОРЕНИ ПРОЦЕДУРИ“. Системата визуализира оперативната карта с всички оперативни програми, от която следва да изберете последователно:

Оперативна програма „Региони в растеж“ => Приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие“ => Операция ... „.....“ => процедура BG16RFOP001-1.001 „Изпълнение на Интегрирани планове за градско възстановяване и развитие“.

Формулярът за кандидатстване и бюджета на проекта се попълват директно в системата ИСУН 2020. Образците на останалите документи, необходими за кандидатстване по настоящата процедура, се изтеглят, попълват и подават като се следват конкретните стъпки в Ръководството за потребители.

5.3. ПОДАВАНЕ НА ПРОЕКТНИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ.

Изискване на системата е всички подавани файлове да бъдат подписани с **отделена (detached) сигнатура**, при която подписваният файл остава непроменен и в явен вид и към него се добавя допълнителен файл с разширение .p7s , който съдържа подписа. **Така подписаните файлове се подават в системата като документ и сигнатура**. Това може да се реализира с всеки универсален електронен подпис от Регистрираните доставчици на удостоверителни услуги от Комисията за регулиране на съобщенията, както и да се използва избран от потребителя софтуер, имащ функционалността да подписва с **отделена сигнатура** с подписа на потребителя.

Кандидатстването започва чрез създаване на нов формуляр за кандидатстване от страна на регистриран кандидат. Кандидатът попълва формуляра за кандидатстване към съответната

избрана процедура, следвайки указанията на УО за попълване на формуляра. Системата предоставя възможност за коригиране, запазване и допълване на формуляра докато той е в работен режим (чернова). Всеки формуляр може да бъде записан локално, на файл в специален формат, който може да се отваря единствено от ИСУН 2020.

Потребителят прикачва към формуляра за кандидатстване допълнително изискуемите от УО документи в специално обособена секция.

Максималният допустим размер на всеки отделен файл на проектното предложение, който се подава чрез Модула за електронни услуги, е 20 МВ.

Сканирани документи следва да са в два цвята (черно-бяло, а не grayscale) с резолюция на сканиране 72 dpi до 100 dpi или избор на 256 цвята при цветно сканиране.

При коректно извършване на описаните действия в Ръководството на потребителя кандидатът изпраща формуляра за кандидатстване и документите към него чрез системата. Системата регистрира подаденото проектно предложение и генерира регистрационен номер. Системата изпраща уведомление до посочения електронен адрес на потребителя, че проектното предложение е регистрирано със съответния регистрационен номер.

ВАЖНО: Управляващият орган на ОПРР съвместно с Централното координационно звено ще проведе информационни дни за демонстриране работата с Модула за електронни услуги. Периодът на провеждане на информационните дни ще бъде оповестен на интернет страницата на Управляващия орган www.bgregion.eu.

5.4. КРАЕН СРОК ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ

Крайният срок за подаване на инвестиционната програма заедно с всички проектни предложения е август 2015 г., септември 2015 г., ноември 2015 г.

По настоящата процедура, по която документите се подават по електронен път, за час на подаване на проектното предложение се счита времето на приложния сървър на ИСУН, когато са записани окончателните данни и системата е генерирала регистрационен номер, а не времето на локалния компютър на конкретния бенефициент.

5.5. ДОПЪЛНИТЕЛНА ИНФОРМАЦИЯ

Въпроси във връзка с попълването на формуляра за кандидатстване и изискванията по настоящата процедура за предоставяне на безвъзмездна помощ могат да се задават на:

Електронен адрес: oprd@mrrb.government.bg,

Факс: 9405 383/639, или

Адрес за кореспонденция: гр.София пощ. код 1303,
бул. "Тодор Александров" № 109,

Министерство на регионалното развитие и благоустройството,
Главна дирекция „Програмиране на регионалното развитие“.

При задаване на въпросите ясно се посочва номерът на процедурата за безвъзмездна финансова помощ.

Отговорите на зададените въпроси се публикуват на сайта на ОПРР.

ВАЖНО!

Публикуваните отговори на въпроси, изпратени на електронния адрес на ОПРР и/или на адреса за кореспонденция, представляват **официално становище на Управляващия орган** и трябва да бъдат взимани под внимание от Междинното звено и кандидата при изготвяне на документацията за кандидатстване.

Въпросите и отговорите се вземат предвид при осъществяване на оценката на проектните предложения.

6. ОЦЕНКА НА ПРОЕКТНИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ

Проектното предложение се оценява в съответствие с критериите, описани в настоящите Насоки за кандидатстване.

ВАЖНО!!!

Изработването, съгласуването и одобряването на инвестиционните проекти по реда на ЗУТ и подзаконовите нормативни документи е изцяло отговорност на конкретните бенефициенти в качеството им на Възложители. Междинните звена оценяват инвестиционните проекти за съответствието им със ЗУТ и подзаконовите нормативни документи.

Проектните предложения по настоящата процедура се оценяват от Междинните звена, в съответствие с чл. 28, ал. 3 от ПМС №107/2013 г. за определяне на реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по програмите, съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд и Кохезионния фонд на Европейския съюз за периода 2014-2020 г. Веднага след получаването на проектните предложения (включително и на техническия/работния инвестиционен проект), Междинното звено ще стартира процедура по тяхната оценка в съответствие с процедурата, описана в **Приложение П към настоящите Насоки за кандидатстване.**

Оценката на проектните предложения се документира чрез попълване на контролен лист и включва оценка на административното съответствие, допустимостта и техническо и финансово качество.

В случай на установени неточности и непълноти при оценката на проектното предложение, то може да бъде връщано на бенефициента по реда на чл. 28, ал. 5 от ПМС №107/2013 г. за определяне на реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по програмите, съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд и Кохезионния фонд на Европейския съюз за периода 2014-2020 г. В процеса на оценката, от бенефициента може да се изискват допълнителни документи и разяснения, както и да се изиска изменение на някои аспекти от представеното проектно предложение.

Ако конкретният бенефициент не представи изисканата информация в указания срок или в процеса на разяснения и корекции пропуските не могат да бъдат отстранени, проектното предложение може да бъде отхвърлено.

В случай, че конкретният бенефициент откаже да въведе поисканите промени и/или в представените документи не е отразил правилно коментарите, проектното предложение може да бъде отхвърлено.

Оценката на проектните предложения се документира чрез попълването на контролен лист, включващ критериите за оценка на проектни предложения за всеки инвестиционен приоритет (**Приложение Р** към настоящите Насоки за кандидатстване).

ВАЖНО! В случай на констатирани пропуски/несъответствия на проектното предложение с предварително оповестените изисквания, конкретният бенефициент има право да коригира проектното предложение в срок, посочен от Междинното звено.

Искането следва да бъде изпратено до кандидата чрез Модула за електронни услуги на ИСУН 2020. Кандидатът получава съобщение на електронния адрес, посочен при регистрацията на потребителя, подал проектното предложение в ИСУН 2020.

Кандидатът следва да приложи стъпките, описани в Приложение Л Ръководството за потребители, за да прегледа Искането за допълнение и пояснение и да отговори на същото, като прикачи в системата изисканите документи или приложи коригираните версии на съществуващи файлове.

В резултат от оценката на проектните предложения, Междинното звено следва да отстрани заложените от конкретния бенефициент дейности, по препоръка на проверяващите експерти, в случаите, когато те са недопустими и/или са свързани с недопустими разходи. Междинното звено следва да намали проектобюджета по препоръка на проверяващите експерти, в случаите, в които разходите са недопустими или не отговарят на пазарната им стойност, като се съблюдава изискването за процентно съотношение между отделните разходи.

7. ИЗДАВАНЕ НА РЕШЕНИЕ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ И ОБЩИ ПРАВИЛА ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО ИМ

7.1. УВЕДОМЯВАНЕ ОТНОСНО РЕШЕНИЕТО НА УПРАВЛЯВАЩИЯ ОРГАН

Конкретният бенефициент ще бъде уведомен за:

1. Решението на Междинното звено във връзка с оценката на проектните предложения.
2. Решението на Управляващия орган във връзка с оценката на инвестиционната програма.
3. Решението на Управляващия за предоставяне на БФП по проектните предложения.

7.2. УСЛОВИЯ, ПРИЛОЖИМИ КЪМ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОЕКТНИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ, СЛЕД РЕШЕНИЕТО НА УПРАВЛЯВАЩИЯ ОРГАН ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ

След одобряване на инвестиционната програма, Управляващият орган и конкретният бенефициент подписват споразумение, определящо основните параметри на помощта по Приоритетната ос, вкл. общия размер на БФП за общината и разпределение на ресурсите по инвестиционни приоритети.

За всяко одобрено от Междинното звено проектно предложение Управляващият орган и конкретният бенефициент подписват отделен **договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по ОПРР 2014-2020**, на основание чл. 5, ал. 5 и 6 и чл.28, ал.1, т.5 от ПМС №107/ 10.05.2014 г., в срок до 15 работни дни от влизане в сила на решението за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.

Правата и задълженията, които възникват за конкретния бенефициент, са описани в приложения образец на споразумение за реализиране на инвестиционна програма за периода 2014-2020 г. (**Приложения Е0**), договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ (**Приложения Е1**) и общите условия към него, които са неразделна част от настоящите Насоки за кандидатстване (**Приложения Е2**).

До 30 работни дни от датата на сключване на договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, Управляващият орган организира въвеждащо обучение за конкретния бенефициент за изпълнение на проектите по съответната процедура, с изключение на случаите, в които бенефициентът изрично е заявил, че няма да се възползва от тази възможност.

По време на изпълнение на дейностите по проекта, конкретният бенефициент следва да спазва Указанията към бенефициенти за изпълнение на договори за предоставяне на БФП, публикувани на интернет страницата на ОПРР 2014-2020 г. www.bgregio.eu.

Видовете промени са детайлно описани в Указанията за бенефициенти за изменение на договори за БФП, публикувани на интернет страницата на ОПРР 2014-2020 г. www.bgregion.eu.

ВАЖНО!!!

В случай че в срок до 3 (три) месеца от датата на влизане в сила на договора за БФП бенефициентът не е обявил всички процедури за избор на изпълнител за основните дейности по проекта, Договарящият орган изпраща предизвестие до бенефициента, в което поставя срок до 1 (един) месец за обявяване на процедурите.

Договарящият орган има право **да прекрати едностранно** договора за безвъзмездна финансова помощ и да изиска възстановяване на всички изплатени до момента средства към бенефициента, в случай че в срок до 12 (дванадесет) месеца от датата на влизане в сила на договора за БФП бенефициентът не е сключил договор за обществена поръчка с изпълнител за основните дейности по проекта.

ВАЖНО!!!

В съответствие с чл. 71 „Дълготрайност на операциите“ от Общия регламент №1303/2013, проекти, включващи инвестиции в инфраструктура, възстановяват приноса от ОПРР 2014-2020, ако в срок от пет години от крайното плащане към бенефициента, попадат в една от следните хипотези:

- а) промяна на собствеността на дадена позиция от инфраструктурата, която дава на дадено търговско дружество или публичноправна организация неправомерно преимущество;
- б) значителна промяна, която засяга естеството, целите или условията за изпълнение и която би довела до подкопаване на нейните първоначални цели.

Неправомерно платените суми във връзка с проекта се възстановяват от бенефициента пропорционално спрямо периода, за който изискванията не са били изпълнени.

В съответствие с чл.140 от Регламент (ЕС) №1303/ 2013, Конкретният бенефициент е задължен да пази всички разходооправдателни документи за проекти, за които сумата на допустимите разходи надвишава 1 000 000 EUR, за период от **три години, считано от 31 декември след предаването на отчетите, в които са включени окончателните разходи по приключения проект.** За проекти, за които общите допустими разходи не надвишават 1 000 000 EUR, всички удостоверителни документи се предоставят за период **от две години, считано от 31 декември след представянето на отчетите, в които са включени окончателните разходи по приключения проект.**

8. СПИСЪК НА ПРИЛОЖЕНИЯТА

Документи за ПОПЪЛВАНЕ	ПРИЛОЖЕНИЕ А: Формуляр за кандидатстване
	ПРИЛОЖЕНИЕ Б: Бюджет на проекта.
	ПРИЛОЖЕНИЕ Б1: Количествено-стойностна сметка.
	ПРИЛОЖЕНИЕ Б2: Техническа спецификация
	ПРИЛОЖЕНИЕ В1: Декларация, че проектът не е финансиран от други източници с публични средства.
Документи за ИНФОРМАЦИЯ	ПРИЛОЖЕНИЕ В2: Декларация, че проектът не генерира приходи.
	ПРИЛОЖЕНИЕ Г: Формуляр на автобиография на ръководителя на проектното предложение.
	ПРИЛОЖЕНИЕ Д: Указания за попълване на формуляра за кандидатстване и бюджета на проекта
	ПРИЛОЖЕНИЕ Е0: Проект на споразумение за реализиране на инвестиционна програма за периода 2014-2020 г.
	ПРИЛОЖЕНИЕ Е1: Проект на договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ;
	ПРИЛОЖЕНИЕ Е1-II: Образец на Искане за плащане;
	ПРИЛОЖЕНИЕ Е1-III: Образец на доклад за фактически констатации;
	ПРИЛОЖЕНИЕ Е1-IV: Образец на технически доклад;
	ПРИЛОЖЕНИЕ Е1-V: Образец на междинен и окончателен финансов отчет;
	ПРИЛОЖЕНИЕ Е1-VI: Декларация за собствен принос;
	ПРИЛОЖЕНИЕ Е2: Общи условия към финансираните договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по ОПРР
	ПРИЛОЖЕНИЕ Ж: Декларация за нередности
	ПРИЛОЖЕНИЕ XVII: Указания за съхранение на документите по Оперативна програма "Регионално развитие" 2014-2020 г.;
	ПРИЛОЖЕНИЕ З: Единен наръчник на бенефициента за прилагане на правилата за информация и комуникация 2014-2020 г.

ПРИЛОЖЕНИЕ И:

Указание на министъра на финансите № НФ-5/28.07.2014 г. за третиране на данъка върху добавената стойност като допустим разход при изпълнение на проекти по оперативните програми, съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд на Европейския съюз и Европейския фонд за морско дело и рибарство, за финансовата рамка 2014-2020 г..

Указания на Министерство на финансите ДНФ №01/01.07.2014 г. относно условията и реда за изплащане на финансовата помощ със средства от Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Инициатива за младежка заетост, Фонд за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица на Европейския съюз и кореспондиращото национално съфинансиране за финансовата рамка 2014-2020 г.

Указания на Министерство на финансите ДНФ №02/01.07.2014 г. относно сертифициране на разходите по оперативни програми, съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Инициатива за младежка заетост, Фонд за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица на Европейския съюз за финансовата рамка 2014-2020.

Указания на Министерство на финансите ДДС № 06/04.04.2008 г. относно редът и начинът за предоставяне и отчитане на средствата на Националния фонд от структурните фондове на ЕС и от Кохезионния фонд, както и на средствата на Разплащателната агенция към Държавен фонд „Земеделие“.

ПРИЛОЖЕНИЕ И-1: Декларация за съгласие за предоставяне на информация във връзка с ДДС от компетентните органи по приходите;

ПРИЛОЖЕНИЕ И-2: Информация за размера на невъзстановимия данък върху добавена стойност, който се включва като допустим разход по проекта

ПРИЛОЖЕНИЕ К: Общи насоки за избягване на конфликт на интереси по смисъла на чл. 57 от Регламент (ЕО) 966/ 2012 и за спазване принципа на безпристрастност и независимост при управление на оперативните програми, съфинансирани от Структурните и Кохезионния фондове на ЕС

ПРИЛОЖЕНИЕ Л: Ръководство на потребителя за работа с Модула за електронни услуги на Информационната система за управление и наблюдение на Структурните инструменти на Европейския съюз в България

ПРИЛОЖЕНИЕ М: Методически указания относно определяне на размера на финансовите корекции за нарушения при изпълнението на проекти съфинансирани от ОПРР 2014-2020

ПРИЛОЖЕНИЕ Н: Указания за изпълнение на дейности за „Енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради“ по Инвестиционен приоритет 1 „Енергийна ефективност в административни и жилищни сгради“ на ОПРР 2014 – 2020

	ПРИЛОЖЕНИЕ О: Условия за предоставяне на минимални помощи при изпълнение на дейности за „Енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради“ по Инвестиционен приоритет 1 „Енергийна ефективност в административни и жилищни сгради“ на ОПРР 2014 – 2020
	ПРИЛОЖЕНИЕ П: Процедура за подготовка и оценка на проектни предложения и инвестиционна програма и предоставяне на БФП по процедура BG16RFOP001-1.001 „Изпълнение на Интегрирани планове за градско възстановяване и развитие 2014-2020“
	ПРИЛОЖЕНИЕ Р: Контролен лист с критерии за оценка на проектни предложения за всеки инвестиционен приоритет

ПРОЕКТ